

Het NANSEN Profiel is een thematische tool die zich richt tot praktijkjuristen en advocaten die asielzoekers bijstaan. NANSEN analyseert hier een specifiek profiel van een persoon die nood heeft aan internationale bescherming en brengt actuele jurisprudentie en landeninformatie samen.

Auteur: [Marjan Claes](#)
Redactie: Julie Lejeune

NANSEN PROFIEL 3-20

De beschermingsnood van Palestijnse kinderen in Libanon

NANSEN – De beschermingsnood van Palestijnse kinderen in Libanon

Inhoud

I. Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind en de vrees voor vervolging.....	2
1. Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind als standaard voor het beoordelen van de vrees voor vervolging	2
2. Daden die kwalificeren als vervolging.....	4
2.1. Sociaaleconomische rechten – algemeen.....	4
2.2. Kindspecifieke rechten.....	7
3. Gronden van vervolging	8
II. Toepassing van artikel 1D van het Vluchtelingenverdrag.....	9
III. Landeninformatie: Palestijnse vluchtelingen in Libanon	11
1. Verblijfsstatus van Palestijnen in Libanon	11
2. Algemeen beleid van discriminatie t.a.v. Palestijnen in Libanon	11
3. Kinderrechten van Palestijnen in Libanon	16
3.1. Artikel 6 IVRK – overleven en ontwikkelen.....	16
3.2. Artikel 19 IVRK – bescherming tegen mishandeling en verwaarlozing	16
3.3. Artikel 24.1. IVRK – gezondheid en gezondheidszorg	17
3.4. Artikel 26.1. IVRK – sociale zekerheid.....	17
3.5. Artikel 27.1. IVRK – levensstandaard	18
3.6. Artikel 28 IVRK – onderwijs	20
3.7. Artikel 31 IVRK – vrije tijd en ontspanning	23
3.8. Artikel 32 IVRK – kinderarbeid	24
4. Recente ontwikkelingen in Libanon – COVID 19	24
5. Kwaliteit bijstand UNRWA.....	26
6. Mogelijkheid tot terugkeer	30
IV. Conclusie	32

Samenvatting

Dit NANSEN profiel focust op de situatie van minderjarige Palestijnse vluchtelingen in Libanon en de interpretatie van hun nood aan internationale bescherming conform artikel 1A en artikel 1D van het Vluchtelingenverdrag in het licht van het belang van het kind en het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind (hierna IVRK). In een eerste luik worden de constitutieve elementen van de vluchtelingendefinitie besproken vanuit het oogpunt van het belang van het kind en het IVRK. Vervolgens wordt de specificiteit van artikel 1D van het

Vluchtelingenverdrag in dit kader geduid. In een derde luik wordt dieper ingegaan op de concrete situatie van Palestijnse kinderen in Libanon aan de hand van objectieve landeninformatie. Ook de kwaliteit van UNRWA-bijstand en de mogelijkheid tot terugkeer komen in dit onderdeel aan bod.

I. Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind en de vrees voor vervolging

1. Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind als standaard voor het beoordelen van de vrees voor vervolging

Artikel 3 van het IVRK bepaalt dat bij alle maatregelen of acties genomen ten aanzien van kinderen het belang van het kind de eerste overweging moet vormen. Het betreft een overkoepelende bepaling en een belangrijke waarborg in de beoordeling van de internationale beschermingsnood van kinderen.¹ Ook de Procedurerichtlijn en de Kwalificatierichtlijn bepalen dat het belang van het kind de eerste overweging of een van de hoofdoverwegingen moet zijn bij de uitvoering van deze richtlijnen overeenkomstig het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie en het IVRK.² De Vreemdelingenwet drukt zich sterker uit³ in de zin dat het hoger belang van het kind een doorslaggevende overweging is die de asielinstanties moet leiden tijdens het onderzoek van het verzoek om internationale bescherming.⁴

De constitutieve elementen van de vluchtelingdefinitie moeten geïnterpreteerd worden vanuit het oogpunt van het belang van het kind⁵, in deze zin dat bij de beoordeling van de beschermingsnood rekening gehouden wordt met de leeftijd van het kind, de impact van de schade op het kind die verschillend is van een volwassene en met kindspecifieke vormen van vervolging. Dit betekent niet dat het belang van het kind de criteria van de vluchtelingdefinitie op zich zou wijzigen of vervangen maar wel dat de interpretatie van deze criteria informeert.⁶ Zoals UNHCR stelt:

“10. (...) The principle of the best interests of the child requires that the harm be assessed from the child’s perspective. This may include an analysis as to how the child’s rights or interests are, or will be, affected by the harm.”⁷

Ook de Kwalificatierichtlijn schrijft voor dat bij de beoordeling van een verzoek om internationale bescherming van een minderjarige enerzijds rekening gehouden moet worden met kindspecifieke vormen van vervolging⁸ en anderzijds de leeftijd en de maturiteit van de verzoeker in overweging genomen moeten worden bij het beoordelen of de daden waaraan hij blootgesteld is of blootgesteld zou kunnen worden, met vervolging of ernstige schade overeenkomen⁹.

Het tweede scenario doet zich voor in geval het onderliggend risico gelijkaardig is voor een volwassene en een kind maar waar het kind ernstiger getroffen zal worden omwille van zijn

¹ J.M. POBJOY, *The Child in International Refugee Law*, Cambridge University Press, 2017, 196-197.

² Overweging 33 van de Procedurerichtlijn en overweging 18 van de Kwalificatierichtlijn

³ B. DHONDT, “Het hoger belang van het kind als recht in de asielprocedure: uitdagingen vanuit het perspectief van de advocatuur.”, in *Migratie en Migrantenrecht, Rechten van niet begeleide minderjarige vreemdelingen*, Die Keure, Brugge, 2019, 229.

⁴ Artikel 57/1, § 4 van de Vreemdelingenwet; artikel 14, § 4 KB 11 juli 2003.

⁵ J.M. POBJOY, *The Child in International Refugee Law*, Cambridge University Press, 2017, 198.

⁶ J.M. POBJOY, *The Child in International Refugee Law*, Cambridge University Press, 2017, 198.

⁷ UNHCR, *Guidelines on International Protection: Child Asylum Claims under Articles 1(A)2 and 1(F) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol relating to the Status of Refugees*, 22 december 2009, beschikbaar op <https://www.unhcr.org/50ae46309.pdf>

⁸ Overweging 28 en artikel 9 van de Kwalificatierichtlijn.

⁹ Artikel 4.3. van de Kwalificatierichtlijn

verhoogde sensitiviteit en ontwikkelingsnoden. De standaard om te bepalen of er sprake is van vervolging zal daarom sneller bereikt zijn voor een kind.¹⁰ UNHCR stelt in dit verband:

*“15. While children may face similar or identical forms of harm as adults, they may experience them differently. **Actions or threats that might not reach the threshold of persecution in the case of an adult may amount to persecution in the case of a child because of the mere fact that s/he is a child. Immaturity, vulnerability, undeveloped coping mechanisms and dependency as well as the differing stages of development and hindered capacities** may be directly related to how a child experiences or fears harm. Particularly in claims where the harm suffered or feared is more severe than mere harassment but less severe than a threat to life or freedom, the individual circumstances of the child, including his/her age, may be important factors in deciding whether the harm amounts to persecution. To assess accurately the severity of the acts and their impact on a child, it is necessary to examine the details of each case and to **adapt the threshold for persecution to that particular child.**”¹¹*

Vervolging dient dus geëvalueerd te worden rekening houdend met leeftijd en vereist dat de impact die de schade op een kind zal hebben, beoordeeld wordt rekening houdend met de ontwikkelingsbehoeften van het kind.¹² De drempel van vervolging dient aangepast, verlaagd te worden in geval het een asielaanvraag van een kind betreft.

Voor een kindsensitieve interpretatie van het Vluchtelingenverdrag en de beoordeling of een bepaalde (toekomstige) schade de drempel van vervolging bereikt is het essentieel om de standaarden en rechten van het IVRK te analyseren. UNHCR stelt hierover:

*“13. A contemporary and child-sensitive understanding of persecution encompasses many types of human rights violations, including violations of child-specific rights. **In determining the persecutory character of an act inflicted against a child, it is essential to analyse the standards of the CRC and other relevant international human rights instruments applicable to children. Children are entitled to a range of child-specific rights set forth in the CRC which recognize their young age and dependency and are fundamental to their protection, development and survival.**(...)”¹³*

Het is algemeen aanvaard dat mensenrechtenschendingen de referentie zijn voor de identificatie en interpretatie van vervolging.¹⁴ ¹⁵Artikel 9 van de Kwalificatierichtlijn¹⁶ definieert vervolging als (a) een daad die zo ernstig van aard is of zo vaak voorkomt dat zij een ernstige schending vormt van de grondrechten van de mens, in het bijzonder de rechten waarvan geen afwijking mogelijk is of (b) een samenstel van verschillende maatregelen is, waaronder mensenrechtenschendingen. Op kinderen is een specifiek mensenrechteninstrumentarium van toepassing: het IVRK werd door meer Staten onderschreven dan eender welk internationaal mensenrechtenverdrag. Bijgevolg kan aangenomen worden dat de

¹⁰ J.M. POBKROY, *The Child in International Refugee Law*, Cambridge University Press, 2017, 118.

¹¹ UNHCR, *Guidelines on International Protection: Child Asylum Claims under Articles 1(A)2 and 1(F) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol relating to the Status of Refugees*, 22 december 2009, 8-9, beschikbaar op <https://www.unhcr.org/50ae46309.pdf>

¹² J.M. POBJOY, *The Child in International Refugee Law*, Cambridge University Press, 2017, 199.

¹³ UNHCR, *Guidelines on International Protection: Child Asylum Claims under Articles 1(A)2 and 1(F) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol relating to the Status of Refugees*, 22 december 2009,8, beschikbaar op <https://www.unhcr.org/50ae46309.pdf>

¹⁴ M. FOSTER, “Economic Migrant or Person in Need of Protection? Socio-Economic Rights and Persecution in International Refugee Law” in *Human Rights and the Refugee Definition, Comparative Legal Practice and Theory*, Leiden, Brill-Nijhoff, 2016, 230.

¹⁵ UN General Assembly, *Vienna Declaration and Programme of Action*, 12 juli 1993, A/CONF.157/23, §5, beschikbaar op <https://www.refworld.org/docid/3ae6b39ec.html>

¹⁶ Richtlijn 2011/95/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 inzake normen voor de erkenning van onderdanen van derde landen of staattoezen als personen die internationale bescherming genieten, voor een uniforme status voor vluchtelingen of voor personen die in aanmerking komen voor subsidiaire bescherming, en voor de inhoud van de verleende bescherming.

internationale gemeenschap het eensgezind is over de rechten die gewaarborgd moeten worden ten aanzien van kinderen en de schendingen ervan die het onwettig acht. Het IVRK vormt op deze manier een objectieve barometer voor de soorten schade relevant in het vervolgingsonderzoek.¹⁷ De rechten beschermd onder het IVRK zijn bovendien specifiek ontworpen om rekening te houden met het feit dat kinderen schade verschillend van volwassenen ervaren. Op basis van dit Verdrag kan de drempel om te bepalen of er sprake is van vervolging aangepast worden ten einde de verhoogde gevoeligheid en eigen ontwikkelingsbehoeften van kinderen in overweging te nemen.¹⁸

Het IVRK versterkt de burgerlijke en politieke rechten vervat in het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke rechten en waarborgt de grotere ontwikkelingsnaden van kinderen door de versterking van bepaalde sociaaleconomische en culturele rechten vervat in het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten (hierna IVESCR) zoals het recht op overleven en de ontwikkeling van het kind (artikel 6); het recht op de grootst mogelijke mate van gezondheid (artikel 24); het recht op onderwijs (artikel 28); het recht op een levensstandaard die toereikend is voor de lichamelijke, geestelijke, intellectuele, zedelijke en maatschappelijke ontwikkeling van het kind (artikel 27).¹⁹

Het IVRK legt een hogere beschermingsstandaard op aan Staten in het geval van kinderen omdat *“young children require particular consideration because of the rapid developmental changes they are experiencing; they are more vulnerable to disease, trauma, and distorted or disturbed development, and they are relatively powerless to avoid or resist difficulties and are dependent on others to offer protection and promote their best interests.”*²⁰

Deze hogere beschermingsstandaard is relevant in gevallen van discriminatie. Discriminatie tegen kinderen is een bijzonder ernstige zaak waarmee in principe de drempel van vervolging bereikt wordt.²¹ Volgens het VN-Kindercomité *“Discrimination related to ethnic origin, class/caste, personal circumstances and lifestyle, or political and religious beliefs (of children or their parents) excludes children from full participation in society. It affects parents’ capacities to fulfil their responsibilities towards their children. It affects children’s opportunities and self-esteem, as well as encouraging resentment and conflict among children and adults;”*²² In de beoordeling of discriminatie vervolging uitmaakt in hoofde van een kind spelen artikel 6 (overleven en ontwikkeling) en artikel 27 (adequate levensstandaard) een belangrijke rol.²³

2. Daden die kwalificeren als vervolging

2.1. Sociaaleconomische rechten – algemeen

Niet enkel de schending van politieke en burgerlijke rechten kan vervolging uitmaken maar eveneens deze van sociaaleconomische rechten beschermd door het IVESCR.²⁴ Er bestaat

¹⁷ M. FOSTER, “Economic Migrant or Person in Need of Protection? Socio-Economic Rights and Persecution in International Refugee Law” in *Human Rights and the Refugee Definition, Comparative Legal Practice and Theory*, Leiden, Brill-Nijhoff, 2016, 232.

¹⁸ J.M. POBJOY, *The Child in International Refugee Law*, Cambridge University Press, 2017, 123.

¹⁹ J.M. POBJOY, *The Child in International Refugee Law*, Cambridge University Press, 2017, 128.

²⁰ J.M. POBJOY, *The Child in International Refugee Law*, Cambridge University Press, 2017, 130; UNCRC GC7, §36

²¹ J.M. POBJOY, *The Child in International Refugee Law*, Cambridge University Press, 2017, 130.

²² United Nations Committee on the Rights of the Child, *General comment No. 7 (2005): Implementing Child Rights in Early Childhood*, 20 september 2006, CRC/C/GC/7/Rev.1, § 11, beschikbaar op <https://www.refworld.org/docid/460bc5a62.html>

²³ J.M. POBJOY, *The Child in International Refugee Law*, Cambridge University Press, 2017, 131.

²⁴ J. HATHAWAY en M. FOSTER, *The Law of Refugee Status*, 2de ed., Cambridge, Cambridge University Press, 2014, 228; M. FOSTER, “Economic Migrant or Person in Need of Protection? Socio-Economic Rights and Persecution in International Refugee Law” in *Human Rights and the Refugee Definition, Comparative Legal Practice and Theory*, Leiden, Brill-Nijhoff, 2016, 233.

geen hiërarchie tussen deze categorieën van rechten, de ene is niet minder beschermenswaardig dan de andere. Zoals bevestigd door het Verdrag van Wenen zijn alle mensenrechten immers universeel, ondeelbaar, onderling afhankelijk en onderling verbonden.²⁵ Specifiek voor kinderrechten stelt het VN-Kinderrechtencomité in dezelve zin: “*The Convention recognizes the interdependence and equal importance of all rights (civil, political, economic, social and cultural) that enable all children to develop their mental and physical abilities, personalities and talents to the fullest extent possible.*”²⁶

In toepassing van artikel 11 van het IVESCR heeft ieder mens recht op een behoorlijke levensstandaard, inclusief het recht op voedsel, kleding, huisvesting, op de voortdurende verbetering van levensomstandigheden en het recht op water²⁷. Het recht op een behoorlijke levensstandaard verschilt van het recht op minimale overleving en is niet enkel geschonden wanneer het recht op leven bedreigd wordt. In geval aan een individu verschillende rechten ontzegd wordt zoals het recht op onderwijs, het recht op werk of op gezondheid in die mate dat het de levenskwaliteit uitholt zodat het interfereert met het basisrecht op een behoorlijke levensstandaard, kan gesproken worden van vervolging.²⁸ Volgens Hathaway en Foster kunnen sancties opgelegd door de overheid die de verzoeker reduceren tot een armoedig bestaan en die een impact hebben op zijn levenskwaliteit vervolging uitmaken. Ook wanneer de verzoeker in staat is in zijn elementaire bestaansbehoeften te voorzien.²⁹

Specifiek voor staatlozen, die kwetsbaar zijn voor discriminatie, is de toegang tot sociaaleconomische rechten dikwijls problematisch omwille van hun staatloosheid.³⁰ Zoals UNHCR stelt:

*“The fact of their **marginalization**—from education and livelihood, as well as restrictions on movement—may constitute the **worst of the daily persecution** they suffer, because they may create **intergenerational, extreme poverty and prevent stateless people from achieving any sort of economic stability.**”*

*“In many States, stateless populations may be prohibited from attending school, accessing health and social services, and availing themselves of protection and justice systems because of their statelessness. As highlighted above, they **often have difficulty accessing even their most basic rights**. Moreover, stateless persons are often members of ethnic or religious minority communities already vulnerable to discrimination. These are important factors that should be documented and presented, as they may cumulatively **rise to the level of persecution**. It is also important to note that **discrimination is often at once the cause and effect, in the case of statelessness resulting from arbitrary deprivation of nationality.**”³¹*

²⁵ M. FOSTER, “Economic Migrant or Person in Need of Protection? Socio-Economic Rights and Persecution in International Refugee Law” in *Human Rights and the Refugee Definition, Comparative Legal Practice and Theory*, Leiden, Brill-Nijhoff, 2016, 248.

²⁶ United Nations Committee on the Rights of the Child, *General comment No. 15: The Right of the Child to the Enjoyment of the Highest Attainable Standard of Health*, CRC/C/GC/15, 2013, § 7, beschikbaar op <https://www.refworld.org/docid/51ef9e134.html>

²⁷ United Nations Committee on Economic, Social and Cultural Rights, *General Comment No.15, The Right to Water*, UN Doc. E/C.12/2002/11, 20 januari 2003, beschikbaar op <https://www.refworld.org/docid/4538838d11.html>

²⁸ M. FOSTER, “Economic Migrant or Person in Need of Protection? Socio-Economic Rights and Persecution in International Refugee Law” in *Human Rights and the Refugee Definition, Comparative Legal Practice and Theory*, Leiden, Brill-Nijhoff, 2016, 245.

²⁹ J. HATHAWAY en M. FOSTER, *The Law of Refugee Status*, 2de ed., Cambridge, Cambridge University Press, 2014, 231-232; M. FOSTER, “Economic Migrant or Person in Need of Protection? Socio-Economic Rights and Persecution in International Refugee Law” in *Human Rights and the Refugee Definition, Comparative Legal Practice and Theory*, Leiden, Brill-Nijhoff, 2016, 245.

³⁰ M. Foster en H. Lambert, *International Refugee Law and the Protection of Stateless Persons*, Oxford University Press, 2019, 182, 185.

³¹ UNHCR, *Representing Stateless Persons before U.S. Immigration Authorities*, augustus 2017, 15-16, beschikbaar op <https://www.unhcr.org/59e799e04.pdf>

In internationale rechtspraak zijn er verschillende voorbeelden waar bescherming wordt toegekend aan Palestijnse vluchtelingen uit Libanon op basis van discriminatie en de schending van sociaaleconomische rechten. Zo oordeelde de Federale rechtbank te Canada in beroep dat de behandeling van staatloze Palestijnen in Libanon een schending vormt van verschillende basisrechten, waaronder deze vervat in het IVESCR. In deze zin dat Palestijnen slachtoffer zijn van systematische discriminatie die de mogelijkheid om een veilig en gezond bestaan uit te bouwen in gevaar brengt. In een gelijkaardig dossier besliste de Federale rechtbank: “ (t)he reasons need to articulate why the long history of appalling discrimination by the State of Lebanon against the Applicant as a stateless Palestinian does not amount to persecution”.³² In Australië werd de vluchtelingenstatus erkend aan een Palestijn van Libanon omwille van de beperkingen gesteld aan zijn mogelijkheid om te werken in Libanon wat hem aanzienlijke economische problemen zal opleveren en een impact heeft op de mogelijkheid om zichzelf financieel te ondersteunen. De Australische rechtbank stelde “(a)lthough the applicant was able to get some education in Lebanon in the camp with the financial assistance of the UNRWA...(his) employment opportunities are/will be severely limited in his country.”³³

Staatloosheid heeft in het bijzonder een negatieve impact op de ontwikkeling van kinderen. Uit onderzoek van UNHCR blijkt:

*“ (...) how statelessness can significantly impair the ability of children to learn, grow, play and lead productive and fulfilling lives. It highlights how statelessness can create **insurmountable barriers that prevent access to education and adequate health care and stifles job prospects**. It reveals the **devastating psychological toll** that statelessness can take not only on young people but also their families, communities and countries.”³⁴*

Volgens UNHCR zijn sociaaleconomische en culturele rechten even relevant als burgerlijke en politieke rechten voor de beoordeling van de beschermingsnood van kinderen. UNHCR baseert zich hiervoor zowel op het IVRK als op het IVESCR.

*“ 14. Children’s socio-economic needs are often more compelling than those of adults, particularly due to their dependency on adults and unique developmental needs. **Deprivation of economic, social and cultural rights, thus, may be as relevant to the assessment of a child’s claim as that of civil and political rights.**”³⁵*

Het genieten van sociaaleconomische en culturele rechten staat centraal in de ontwikkeling van een kind.

*“34. **The enjoyment of economic, social and cultural rights is central to the child’s survival and development. The UN Committee on the Rights of the Child has stated that ...***

the right to survival and development can only be implemented in a holistic manner, through the enforcement of all the other provisions of the Convention, including rights to health, adequate nutrition, social security, an adequate standard of living, a healthy and safe environment, education and play.

³² M. FOSTER, “Economic Migrant or Person in Need of Protection? Socio-Economic Rights and Persecution in International Refugee Law” in *Human Rights and the Refugee Definition, Comparative Legal Practice and Theory*, Leiden, Brill-Nijhoff, 2016, 245-246.

³³ M. FOSTER en H. LAMBERT, *International Refugee Law and the Protection of Stateless Persons*, Oxford University Press, 2019, 183.

³⁴ UNHCR, *I Am Here, I Belong*, November 2015, 4, beschikbaar op https://www.unhcr.org/ibelong/wp-content/uploads/EN_2015_IBELONGReport_ePub17.pdf

³⁵ UNHCR, *Guidelines on International Protection: Child Asylum Claims under Articles 1(A)2 and 1(F) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol relating to the Status of Refugees*, 22 december 2009, beschikbaar op <https://www.unhcr.org/50ae46309.pdf>

*While the **CRC and the 1966 Covenant on Economic, Social and Cultural Rights** contemplate the progressive realization of economic, social and cultural rights, these instruments impose various obligations on States Parties which are of immediate effect. These obligations include avoiding taking retrogressive measures, satisfying minimum core elements of each right and ensuring non-discrimination in the enjoyment of these rights.*³⁶

Een Australische rechtbank stelde in deze lijn in het geval van een staatloze vrouw van Libanon, dat haar staatloze zoon het recht op onderwijs, gezondheidszorg, verblijf en werk ontzegd zou worden in Libanon evenals burgerlijke rechten gelinkt aan nationaliteit zoals het recht om te stemmen. De rechter oordeelde dat het ontzeggen van gezondheidszorg en het recht op werk, het kind de mogelijkheid om te overleven zou ontnemen. De rechter argumenteerde verder dat de discriminatie en beperkingen waarvan het kind slachtoffer zal worden in Libanon, een ondraagelijke situatie en dus vervolging uitmaakt.³⁷

2.2. Kindspecifieke rechten

a) *Recht op onderwijs*

Het recht op onderwijs wordt beschermd door artikel 13 van het IVESCR en artikel 28 van het IVRK. Om het recht op onderwijs te verwezenlijken dient:

- a) het lager onderwijs voor allen verplicht en kosteloos beschikbaar te zijn³⁸;
- b) het middelbaar onderwijs in zijn verschillende vormen (...) door middel van alle passende maatregelen en in het bijzonder door de geleidelijke invoering van kosteloos onderwijs voor een ieder beschikbaar en algemeen toegankelijk te worden gemaakt;
- c) het hoger onderwijs door middel van alle passende maatregelen en in het bijzonder door de geleidelijke invoering van kosteloos onderwijs voor een ieder op basis van bekwaamheid gelijkelijk toegankelijk te worden gemaakt.³⁹

Bovendien moet het onderwijs van een specifieke kwaliteit te zijn

*“Third, while article 28 focuses upon the obligations of State parties in relation to the establishment of educational systems and in ensuring access thereto, article 29 (1) **underlines the individual and subjective right to a specific quality of education.**”⁴⁰*

In toepassing van artikel 28 van het IVRK moeten Staten dit recht verwezenlijken op basis van gelijke kansen en overeenkomstig artikel 2(2) van het IVRK moet dit recht beschermd worden zonder discriminatie.

³⁶ UNHCR, *Guidelines on International Protection: Child Asylum Claims under Articles 1(A)2 and 1(F) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol relating to the Status of Refugees*, 22 december 2009, beschikbaar op <https://www.unhcr.org/50ae46309.pdf>

³⁷ M. FOSTER en H. LAMBERT, *International Refugee Law and the Protection of Stateless Persons*, Oxford University Press, 2019, 186.

³⁸ United Nations Committee on Economic, Social and Cultural Rights, *General Comment 13 The Right to Education (Art. 13)*, U.N. Doc. E/C.12/1999/10, 1999, § 57, beschikbaar op <https://www.refworld.org/docid/4538838c22.html>: “States parties have “a minimum core obligation to ensure the satisfaction of, at the very least, minimum essential levels” of each of the rights enunciated in the Covenant, including “the most basic forms of education”. In the context of article 13, this core includes an obligation: to ensure the right of access to public educational institutions and programmes on a non-discriminatory basis; to ensure that education conforms to the objectives set out in article 13 (1); to provide primary education for all in accordance with article 13 (2) (a)”

³⁹ artikel 13 van het IVESCR

⁴⁰ United Nations Committee on the Rights of the Child, *General Comment 1, article 29 (1): The aims of education*, CRC/GC/2001/1, 2001, § 9, beschikbaar op <https://www.refworld.org/docid/4538834d2.html>

Verschillende rechtspraak en rechtsleer bevestigt dat het ontzeggen van het recht op onderwijs, op zich, vervolging kan uitmaken⁴¹ gezien het één van de belangrijkste kinderrechten is en het cruciaal is voor de realisatie van andere rechten.⁴²

Er is duidelijk sprake van vervolging in geval het recht op primair of secundair onderwijs ontzegd wordt omwille van een Conventiereden, zoals ras, nationaliteit, politieke opinie, religie of het behoren tot een sociale groep. De vervolgingsdaad is in dat geval het discriminatoir ontzeggen van onderwijs.⁴³

b) *Recht op overleven en ontwikkeling*

Artikel 6 (2) van het IVRK houdt een positieve verplichting in om het recht op overleven en ontwikkeling van het kind te verzekeren. Het is het meest fundamentele recht van het kind en één van de vier leidende principes van het IVRK die de basis vormen voor de interpretatie en toepassing van het IVRK samen met het principe van non-discriminatie, het hoger belang van het kind en het respect voor de mening van het kind.⁴⁴ Over de interpretatie van 'ontwikkeling' stelt het VN-Kinderrechtencomité:

*“The Committee expects States to interpret “development” in its **broadest sense** as a holistic concept, **embracing the child’s physical, mental, spiritual, moral, psychological and social development**. Implementation measures should be aimed at achieving the optimal development for all children.”⁴⁵*

Het toepassingsgebied van artikel 6 (2) hangt samen met andere rechten binnen het IVRK zoals het recht op onderwijs, het recht op een adequate levensstandaard en het recht op genot van de grootst mogelijke mate van gezondheid.⁴⁶

Volgens het VN-Kinderrechtencomité dient non-refoulement zo te worden begrepen dat er bescherming wordt geboden wanneer er een reëel risico is op onherstelbare schade, zoals de schade ten gevolge van een schending van de rechten vervat in artikel 6 IVRK en ongeacht of dergelijke schending intentioneel is. De inschatting van het risico dient leeftijds- en gendergevoelig te gebeuren. Een beslissing over de nood aan internationale bescherming van een kind kan zo worden gebaseerd op het recht van het kind op ontwikkeling.⁴⁷

Voor een minderjarige vereist het hoger belang van het kind vervat in artikel 3 IVRK dat de bedreiging van diens 'persoon' conform artikel 6 van het IVRK ook beoordeeld wordt in functie van de ernst van de bedreiging van het recht op ontwikkeling van het kind.

3. Gronden van vervolging

⁴¹ M. FOSTER, “Economic Migrant or Person in Need of Protection? Socio-Economic Rights and Persecution in International Refugee Law” in *Human Rights and the Refugee Definition, Comparative Legal Practice and Theory*, Leiden, Brill-Nijhoff, 2016, 246.

⁴² J.M. POBJOY, *The Child in International Refugee Law*, Cambridge University Press, 2017, 139.

⁴³ J.M. POBJOY, *The Child in International Refugee Law*, Cambridge University Press, 2017, 141.

⁴⁴ J.M. POBJOY, *The Child in International Refugee Law*, Cambridge University Press, 2017, 192.

⁴⁵ United Nations Committee on the Rights of the Child, *General Comment No. 5 General measures of implementation of the Convention on the Rights of the Child (arts. 4, 42 and 44, para. 6)*, CRC/GC/2003/5, 2003, 4, beschikbaar op United Nations Committee on the Rights of the Child, *General Comment No. 5 General measures of implementation of the Convention on the Rights of the Child (arts. 4, 42 and 44, para. 6)*, CRC/GC/2003/5

⁴⁶ J.M. POBJOY, *The Child in International Refugee Law*, Cambridge University Press, 2017, 193.

⁴⁷ B. DHONDT, “Het hoger belang van het kind als recht in de asielpprocedure: uitdagingen vanuit het perspectief van de advocatuur.”, in *Migratie en Migrantenrecht, Rechten van niet begeleide minderjarige vreemdelingen*, Die Keure, Brugge, 2019, 230-231.

Palestijnse kinderen in Libanon zijn het slachtoffer van discriminatie op basis van hun ras, etniciteit en omwille van politieke redenen. Zij zijn slachtoffer van deze discriminatie op vlakken die essentieel zijn voor hun ontwikkeling, zoals op het vlak van de mogelijkheid een nationaliteit te bekomen, op vlak van het recht op onderwijs en toegang tot passende gezondheidszorg.

UNHCR stelt hierover:

*“Discrimination – for example, on the basis of ethnicity, race, religion or gender – is the major cause of statelessness globally. The majority of the world’s known stateless populations belong to a minority group, and at least 20 countries maintain nationality laws which deny nationality or permit the withdrawal of nationality on the grounds of ethnicity, race or religion.”*⁴⁸

*“41. **Race and nationality or ethnicity is at the source of child asylum claims in many contexts.** Policies that deny children of a particular race or ethnicity the right to a nationality or to be registered at birth, or that deny children from particular ethnic groups their right to education or to health services would fall into this category. This Convention ground would apply similarly to policies that aim to remove children from their parents on the basis of particular racial, ethnic or indigenous backgrounds. Systematic targeting of girls belonging to ethnic minorities for rape, trafficking, or recruitment into armed forces or groups also may be analysed within this Convention ground.”*⁴⁹

II. Toepassing van artikel 1D van het Vluchtelingenverdrag⁵⁰

Artikel 1D van het Vluchtelingenverdrag is van toepassing op Palestijnse vluchtelingen die onder het mandaat van UNRWA vallen. Onder het mandaat van UNRWA vallen de Palestijnse vluchtelingen van 1948⁵¹ en hun descendenten evenals de Palestijnen die ontheemd werden als gevolg van het conflict van 1967 (die niet in aanmerking komen voor registratie)⁵².

Voor een correcte toepassing van artikel 1D dienen een aantal principes voor ogen gehouden te worden die volgen uit de bewoordingen, ontstaansgeschiedenis en het doel van dit artikel. Artikel 1D werd in het leven geroepen om een verhoogde tijdelijke bescherming aan Palestijnse vluchtelingen te bieden en de continuïteit van deze bescherming te verzekeren.⁵³ Daarom moet artikel 1D eerder gelezen worden als een voorwaardelijke insluitingsclausule dan een uitsluitingsclausule die het moment bepaalt waarop Palestijnse vluchtelingen op dezelfde wijze als andere vluchtelingen kunnen genieten van de rechten vervat in het Vluchtelingenverdrag.⁵⁴ De uitsluiting van Palestijnse vluchtelingen is slechts tijdelijk van aard en houdt op van toepassing te zijn wanneer de bijstand van UNRWA ‘om welke reden dan ook is opgehouden’. UNHCR stelt in zijn richtlijnen dat ‘om welke reden dan ook is

⁴⁸ UNHCR, *I Am Here, I Belong*, november 2015, 6, beschikbaar op https://www.unhcr.org/ibelong/wp-content/uploads/EN_2015_IBELONGReport_ePub17.pdf

⁴⁹ UNHCR, *Guidelines on International Protection: Child Asylum Claims under Articles 1(A)2 and 1(F) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol relating to the Status of Refugees*, 22 december 2009, 17, beschikbaar op <https://www.unhcr.org/50ae46309.pdf>

⁵⁰ Zie ook NANSEN NOTE 2019/1 Palestijnse vluchtelingen van Gaza - Toepassing artikel 1D, 3-4, beschikbaar op <https://nansen-refugee.be/wp-content/uploads/2019/04/NANSEN-NOTE-2019-1-Beschermingsnood-Gaza.pdf>

⁵¹ De definitie van een ‘vluchteling van Palestina’ werd ontwikkeld door UNRWA zelf en omvat “[...] persons whose normal place of residence was Palestine during the period 1 June 1946 to 15 May 1948, and who lost both home and means of livelihood as a result of the 1948 conflict” UNRWA, *Consolidated Eligibility and Registration Instructions*, 1 January 2009, 3.

⁵² UNRWA, *Consolidated Eligibility and Registration Instructions*, 1 January 2009, 7.

⁵³ M. CLAES, “Niet-erkende beschermingsnood van Palestijnse vluchtelingen uit Libanon: de toepassing van artikel 1D Vluchtelingenverdrag in de Belgische asielpcedure”, *T. Vreemd*, 2014, nr.1, 59.

⁵⁴ G. GOODWIN-GILL en S.M. AKRAM, “Foreword to amicus brief on the status of Palestinian refugees under international refugee law” in *The Palestine Yearbook of International Law*, Leiden, Brill-Nijhoff, 2000-2001, 231, 236.

opgehouden' niet restrictief geïnterpreteerd mag worden.⁵⁵ Omdat Palestijnse vluchtelingen door de internationale gemeenschap reeds erkend zijn als vluchteling worden zij in dat geval *ipso facto* of van rechtswege erkend. Voor de toepassing van artikel 1D Vluchtelingenverdrag dient met andere woorden geen gegronde vrees voor vervolging in de zin van artikel 1A van het Vluchtelingenverdrag aangetoond te worden.⁵⁶

De vraag wanneer de bijstand 'om welke reden dan ook' moet beschouwd worden als opgehouden wordt geïnterpreteerd door het Hof van Justitie in het arrest *El Kott*.⁵⁷ 'Om welke reden dan ook' moet volgens het Hof zo geïnterpreteerd worden dat de "reden voor het ophouden van de bijstand ook kan voortvloeien uit omstandigheden buiten de wil van de betrokken persoon, die hem ertoe dwingen het gebied waarin UNRWA werkzaam is, te verlaten." Wanneer de beslissing is ingegeven "door dwingende omstandigheden onafhankelijk van de wil van de betrokken persoon". Dit is volgens het Hof het geval wanneer de persoon zich in een persoonlijke situatie van ernstige onveiligheid bevindt en het voor UNRWA onmogelijk is hem in dat gebied de levensomstandigheden te bieden die stroken met de opdracht waarmee het belast is. Bij dit onderzoek dienen alle factoren individueel te worden beoordeeld, naar analogie met artikel 4, § 3 van de Kwalificatierichtlijn.⁵⁸ Het Hof specificeert verder niet waaruit een persoonlijke situatie van ernstige onveiligheid bestaat. UNHCR bepaalt op zijn beurt dat er geen significant verschil is tussen de objectieve redenen die het vooropstelt in de richtlijnen en de 'omstandigheden buiten de wil van de betrokken persoon' zoals bepaald in het arrest *El Kott*.⁵⁹ Zowel beschermingsgerelateerde als praktische, wettelijke of veiligheidsobstakels bij terugkeer zijn relevant bij de beoordeling. Wat betreft beschermingsgerelateerde obstakels, haalt UNHCR voorbeelden aan zowel van individuele bedreigingen of risico's als meer algemene situaties zoals gewapend conflict of andere situaties van geweld of algemene onveiligheid.⁶⁰

De invulling van de bewoordingen 'om welke reden dan ook' dienen, overeenkomstig de *ratio legis* van artikel 1D van het Vluchtelingenverdrag en de richtlijnen van UNHCR, ruim geïnterpreteerd te worden. Volgens het Hof van Justitie moet aangetoond worden dat een Palestijns vluchteling zich in een persoonlijke situatie van ernstige onveiligheid bevindt. Het Hof verbindt hieraan geen specifieke criteria zoals dit voor de vluchtelingendefinitie onder artikel 1A van het Vluchtelingenverdrag het geval is. Bij de invulling van 'om welke reden dan ook' en 'persoonlijke situatie van ernstige onveiligheid' dient in geval van een minderjarige Palestijnse vluchteling het hoger belang van het kind doorslaggevend te zijn. Een situatie van persoonlijke onveiligheid kan bestaan in een schending van kindspecifieke rechten vervat in het IVRK en bij de beoordeling van de impact van een bepaalde situatie op het kind moet rekening gehouden worden met de leeftijd en de maturiteit van het kind. In functie hiervan dient de drempel om te kunnen spreken van een persoonlijke situatie van ernstige onveiligheid aangepast te worden. Hiermee rekening houdend dat de drempel om over te gaan tot een insluiting in toepassing van artikel 1D, tweede lid van het Vluchtelingenverdrag deze van vervolging in de zin van artikel 1A niet moet bereiken.

⁵⁵ UNHCR, *Guidelines on International Protection No. 13: Applicability of Article 1D of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees to Palestinian Refugees*, december 2017, 8, beschikbaar op <https://www.refworld.org/docid/5a1836804.htm>

⁵⁶ HvJ 19 december 2012, C-364/11, *El Kott*, ECLI:EU:C:2012/826, §§ 62-65; UNHCR, *Guidelines on International Protection No. 13: Applicability of Article 1D of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees to Palestinian Refugees*, december 2017, 10.

⁵⁷ HvJ 19 december 2012, C-364/11, *El Kott*, ECLI:EU:C:2012/826

⁵⁸ HvJ 19 december 2012, C-364/11, *El Kott*, ECLI:EU:C:2012/826, para 64.

⁵⁹ UNHCR, *Guidelines on International Protection No. 13: Applicability of Article 1D of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees to Palestinian Refugees*, december 2017, 8-9, beschikbaar op <https://www.refworld.org/docid/5a1836804.htm>

⁶⁰ UNHCR guidelines UNHCR, *Guidelines on International Protection No. 13: Applicability of Article 1D of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees to Palestinian Refugees*, december 2017, 9-13, beschikbaar op <https://www.refworld.org/docid/5a1836804.htm>

III. Landeninformatie: Palestijnse vluchtelingen in Libanon

1. Verblijfsstatus van Palestijnen in Libanon

Het verblijfsstatuut van Palestijnse vluchtelingen in Libanon wordt bepaald door de wettelijke categorie waaronder zij vallen. Er kunnen drie wettelijke categorieën onderscheiden worden. Een eerste categorie wordt gevormd door Palestijnen die na het conflict in 1948 geregistreerd werden bij UNRWA. Zij werden na de volkstelling, georganiseerd door UNRWA, in 1952 geregistreerd bij 'the Department of Political Affairs and Refugees' (verder: DPAR) en verblijven legaal in Libanon. Zij zijn in het bezit van een permanente verblijfskaart en kunnen aanspraak maken op een speciaal reisdocument, dat geldig is voor een periode van vijf jaar. Een tweede categorie bestaat uit Palestijnen die na de volkstelling in Libanon arriveerden in de periode van 1952 tot 1956. Zij werden enkel door DPAR geregistreerd en hebben eveneens een permanente verblijfskaart. Ze kunnen een laissez passer aanvragen om te reizen, dat geldig is voor één jaar en tot drie keer hernieuwbaar is. Een derde categorie zijn de Palestijnen die in Libanon toekwamen nadat Israël de Westbank en Gaza binnengevallen was in 1967 en nadat duizenden Palestijnen in 1970 uitgewezen werden door Jordanië. Zij zijn noch geregistreerd bij UNRWA, noch bij DPAR. Zij verblijven bijgevolg illegaal op het Libanese grondgebied en kunnen geen aanspraak maken op reisdocumenten^{61, 62}.

2. Algemeen beleid van discriminatie t.a.v. Palestijnen in Libanon

Artikel 2.1. IVRK – non-discriminatie

“De Staten die partij zijn bij dit Verdrag, eerbiedigen en waarborgen de in het Verdrag beschreven rechten voor ieder kind onder hun rechtsbevoegdheid zonder discriminatie van welke aard ook, ongeacht ras, huidskleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale, etnische of maatschappelijke afkomst, welstand, handicap, geboorte of andere omstandigheid van het kind of van zijn of haar ouder of wettige voogd.”

De rode draad doorheen het Libanese beleid is de vrees voor 'tawteen', naturalisatie. De Libanese autoriteiten willen te allen prijze voorkomen dat de Palestijnse vluchtelingen zich permanent zullen integreren en vestigen in Libanon. Een belangrijke reden hiervoor is de instandhouding van het fragiele sektarische evenwicht in Libanon. Vooral de maronitische christenen verzetten zich tegen de integratie van Palestijnse moslims omdat zij vrezen dat het demografische evenwicht en de politieke macht in het voordeel van de soennitische en sjiiitische moslims zal kantelen^{63, 64}. Ondanks het feit dat Palestijnen bijna 70 jaar in Libanon leven of er geboren zijn, is het voor de meesten onder hen niet mogelijk om de Libanese nationaliteit te verkrijgen.⁶⁵

De discriminatie van Palestijnse vluchtelingen is verankerd in de Libanese wetgeving. De wetgeving die de toekenning van burgerlijke en sociaaleconomische rechten reguleert, zorgt er doelbewust voor dat Palestijnen geen toegang hebben tot deze rechten. Hiertoe werden in de wetgeving een aantal mechanismen ingebouwd. Vooreerst worden bepaalde rechten

⁶¹ S. EL-NATOUR en D. YASSINE, "Insight on the legal status governing daily lives of Palestinian refugees in Lebanon", Study by Human Development Center 2007, 9-11.

⁶² M. CLAES, "Niet-erkende beschermingsnood van Palestijnse vluchtelingen uit Libanon: de toepassing van artikel 1D Vluchtelingenverdrag in de Belgische asielpcedure", T. Vreemd., nr. 1, 2014, 55.

⁶³ A. KNUDSEN, "Widening the protection gap: the 'politics of citizenship' for Palestinian refugees in Lebanon, 1948-2008", Journal of Refugee Studies 2009, 56.

⁶⁴ M. CLAES, "Niet-erkende beschermingsnood van Palestijnse vluchtelingen uit Libanon: de toepassing van artikel 1D Vluchtelingenverdrag in de Belgische asielpcedure", T. Vreemd., nr. 1, 2014, 55.

⁶⁵ R. ROBERTS, *Palestinians in Lebanon. Refugees living with Long-term Displacement*, Londen, I.B. Tauris, 100.

ontzegd aan personen die geen houder zijn van de nationaliteit van een erkende staat. Gezien Libanon de Palestijnse staat niet officieel erkent, leidt dit ertoe dat Palestijnen als staatlozen geen aanspraak kunnen maken op deze rechten. Zo kunnen Palestijnen sinds 2001 geen eigendom meer verwerven en kan eigendom verkregen voor 2001 niet meer overgeërfd worden⁶⁶. Ook wordt het principe van wederkerigheid gehanteerd. Dit betekent dat de Libanese staat personen met de nationaliteit van een andere staat gelijk behandelt als haar eigen onderdanen, op voorwaarde dat die staat Libanese staatsburgers ook gelijk behandelt. Aangezien de Palestijnse staat niet erkend wordt, worden Palestijnse vluchtelingen niet gelijk behandeld. Het gevolg hiervan is bijvoorbeeld dat Palestijnen geen recht op sociale zekerheid hebben, ook al dragen zij hiertoe bij via hun werk. Daardoor zijn hun ziekenhuis- en behandelingskosten niet gedekt door de sociale zekerheid en hebben zij dus de facto geen toegang tot de Libanese medische sector. Verder is ook hun toegang tot de arbeidsmarkt sterk beperkt. Zo zijn er verschillende decreten uitgevaardigd die Palestijnen verbieden een groot aantal beroepen uit te oefenen. De toegang tot openstaande beroepen wordt bovendien bemoeilijkt door het opleggen van extra voorwaarden, zoals het bekomen van een arbeidsvergunning, die zelden wordt toegekend aan Palestijnen. Ook rechten verbonden aan arbeid worden sterk beperkt door het principe van wederkerigheid⁶⁷. De beschikbare jobs voor Palestijnen zijn meestal zwaar, onzeker en ontoereikend voor hen om uit de armoede te raken⁶⁸. Bovendien werd de regelgeving rond werk voor buitenlanders, waaronder Palestijnen, verder verstrengd:

“Friday marked a day of anger in all 12 Palestinian refugee camps across Lebanon, with thousands of demonstrators marching in the capital Beirut to denounce recent moves by Lebanese Minister of Labour Camille Abu Sleiman to declare a war on ‘illegal foreign labour’.

In early June, Abu Sleiman - who is backed by the Lebanese Forces, a party with a long history of anti-Palestinian positions - gave business owners one month to obtain work permits for any non-Lebanese working illegally in the country.

Immediately after the expiry of this deadline, a series of inspections across the country led to the closure of dozens of businesses.

Included in this legislation are Palestinian refugees, despite their presence in Lebanon since 1948, when thousands fled their homes in historic Palestine during the establishment of the state of Israel, in what is known as the Nakba - or ‘catastrophe’.”⁶⁹

Verder hebben Palestijnen geen toegang tot publieke scholen⁷⁰. Zij hebben ook geen recht op vrije meningsuiting, geen recht van vereniging en geen stemrecht⁷¹. Deze systematische marginalisatie en discriminatie is erop gericht het aantal Palestijnse vluchtelingen te verminderen door hen het dagelijkse leven zo onmogelijk te maken dat zij zich gedwongen

⁶⁶ S. EL-NATOUR en D. YASSINE, “Insight on the legal status governing daily lives of Palestinian refugees in Lebanon”, Study by Human Development Center 2007, 38.

⁶⁷ S. EL-NATOUR en D. YASSINE, “Insight on the legal status governing daily lives of Palestinian refugees in Lebanon”, Study by Human Development Center 2007, 49-59.

⁶⁸ S. HANAFI, J. CHAABAN en K. SEYFERT, “Social exclusion of Palestinian Refugees in Lebanon: Reflections on the mechanisms that cement their persistent poverty”, Refugee Survey Quarterly 2012, 51.

⁶⁹ Middle East Eye, “Palestinian refugees in Lebanon denounce new ‘inhumane’ work restrictions”, 23 juli 2019, beschikbaar op <https://www.middleeasteye.net/news/palestinian-refugees-lebanon-denounce-latest-work-restrictions>

⁷⁰ S. EL-NATOUR en D. YASSINE, “Insight on the legal status governing daily lives of Palestinian refugees in Lebanon”, Study by Human Development Center, 2007, 59.

⁷¹ A. KNUDSEN, “Widening the protection gap: the ‘politics of citizenship’ for Palestinian refugees in Lebanon, 1948-2008”, Journal of Refugee Studies 2009, 62.

zien Libanon te verlaten. Dit wordt bevestigd door verschillende rechtsleerbronnen⁷² en werd letterlijk gemeld in publieke verklaringen van Libanese staatsmannen^{73,74}

Dat Palestijnen het slachtoffer worden van discriminatie en niet dezelfde rechten kunnen claimen als andere vreemdelingen omwille van hun staatloosheid wordt nogmaals bevestigd in een rapport van de Australian Government Department of Foreign Affairs and Trade:

*“3.5. The Lebanese government regards PRLs as long-term refugees, rather than refugees fleeing from recent conflict. For political reasons, both Lebanese authorities and the PRLs themselves have long opposed moves to naturalise the PRLs. Accordingly, **despite their longstanding presence in Lebanon, PRLs remain excluded from key aspects of social, political, and economic life. Because they are not formally citizens of another state, PRLs are unable to claim the same rights as other foreigners working in Lebanon and are subject to certain restrictions. While free to move throughout the country, PRLs often face entry and exit controls to the camps, which authorities often tighten due to security concerns. They are prohibited from legally acquiring, transferring, or inheriting property, and cannot bring building materials into camps to repair their homes. PRLs are unable to access Lebanese public education, health, social services, and are generally dependent on UNRWA and NGOs for most aspects of their lives. While virtually all camp residents have access to health and education services, the standard of service delivery varies between camps. Access for PRLs residing outside camps can be more difficult, depending on individual circumstance. In-country sources report that recent US funding cuts to UNRWA have negatively impacted UNRWA’s ability to effectively implement its programs and provide adequate services to PRLs.***

*3.6. **PRLs are prohibited from working in the Lebanese public sector and in thirty-six specified professions, including medicine, law and engineering; and skilled and semi-skilled jobs such as farming, fishery, and public transportation (although they are free to pursue these professions inside the camps). While PRLs are permitted to work formally in other professions, they require an annual work permit and an employment contract to do so. While free of charge, obtaining a work permit from the Ministry of Labour involves a lengthy administrative process, and often depends on the goodwill of the employer. Very few PRLs have either a work permit or an employment contract. The few PRLs who do work in the formal sector are obliged to pay into Lebanon’s social security fund, but do not have access to social security services, such as family, illness, and maternity allowances.***

*3.7. These work restrictions have contributed to a low PRL participation rate in the formal economy. Over **85 per cent of the PRL workforce work in the informal sector**, with most in menial, low-paying jobs concentrated in commerce and construction, or in occupations such as agricultural labourers, sales, service workers, and cleaners. Informal labour renders PRLs **more vulnerable to exploitative working conditions**: most receive no health coverage, paid holidays, or sick leave, and do not have any pension entitlements. In general, **PRLs do not receive the same remuneration as their Lebanese counterparts for equivalent work.** The Syrian crisis has significantly increased competition for jobs in the informal sector, which has disproportionately affected PRLs: unemployment among PRLs rose to 23 per cent in 2015, compared to 8 per cent at the beginning of the crisis. These factors have also*

⁷² A. KNUDSEN, “Widening the protection gap: the ‘politics of citizenship’ for Palestinian refugees in Lebanon, 1948-2008”, *Journal of Refugee Studies* 2009, 60; R. ROBERTS, *Palestinians in Lebanon. Refugees living with Long-term Displacement*, Londen, I.B. Tauris, 2010, 79, 85 en 100; D. Allan, *Refugees of the Revolution. Experiences of Palestinian Exile*, Stanford, Stanford University Press, 2014, 14.

⁷³ J. AL HUSSEINI en R. BOCCO, “The status of Palestinian refugees in the Near East: The right of return and UNRWA in perspective”, *Refugee Survey Quarterly* 2010, 270.

⁷⁴ M. CLAES, “Niet-erkende beschermingsnood van Palestijnse vluchtelingen uit Libanon: de toepassing van artikel 1D Vluchtelingenverdrag in de Belgische asielprocedure”, *T. Vreemd.*, 2014, 55.

resulted in an increase in poverty rates: a 2017 European Parliament report on the impact of the Syrian crisis on Lebanon found **that two-thirds of PRLs lived below Lebanon's poverty line** of USD3.84 per day.

3.8. DFAT assesses that PRLs face a **high risk of official and societal discrimination** in that the restrictions placed upon them leave them unable to access public services and employment opportunities **available to Lebanese and foreigners of other nationalities**; and unable to participate fully in social, political, and economic life."⁷⁵

Deze systematische en ernstige discriminatie die een impact heeft op de levenskwaliteit van Palestijnse vluchtelingen in de kampen wordt eveneens benadrukt in volgend rapport:

*"The Palestinian population living in refugee camps in Lebanon is **subject to harsh discrimination**. Palestinian refugees do not enjoy the right to work in skilled sectors **and their quality of life**, including freedom of movement and access to education and health care services, **is often severely constrained**."*⁷⁶

*"The estimated 150,000 to 300,000 Palestinians living in Lebanon are **subject to systematic discrimination**. They can only work in low-skilled sectors, while their freedom of movement and access to basic services is restricted to the squalid refugee camps they live in."*⁷⁷

De algemene discriminatie, uitsluiting en marginalisatie van Palestijnse vluchtelingen maakt dat de Libanese staat zijn verplichtingen onder het IVRK niet nakomt, zo stelt Amnesty International.

*"In this document, Amnesty International aims briefly to describe how state policies and practices in Lebanon **discriminate, effectively on grounds of racial and national origin, against Palestinian refugees who reside in Lebanon** and that, consequently, **Lebanon is failing to comply with its obligations under the Convention on the Rights of the Child with respect to Palestinian children**. **Particular concerns** highlighted include limitations on the right to an adequate standard of living, the right to education, the right to be registered and the right to a name, and the right to social security."*⁷⁸

Kinderen zijn specifiek het slachtoffer omdat zij niet in staat zijn hun basisrechten te vervullen zoals het recht op onderwijs.

*"The discrimination to which Palestinian refugees are subject to in Lebanon impacts particularly on Palestinian children, whose ability to access basic human rights, such as the right to education, is impeded through the existence of such restrictions."*⁷⁹

Door het verschil in behandeling van staatloze Palestijnse vluchtelingen en hun kinderen schendt de Libanese staat artikel 2.1 en 2.2 van het IVRK.

⁷⁵ DFAT, *Country Information Report – Lebanon*, 19 Maart 2019, 17-18, beschikbaar op <https://dfat.gov.au/about-us/publications/Documents/countryinformation-report-lebanon.pdf>

⁷⁶ Bertelsmann Stiftung, *BTI 2020 Country Report — Lebanon*. Gütersloh: Bertelsmann Stiftung, 2020, 19, beschikbaar op https://www.ecoi.net/en/file/local/2029489/country_report_2020_LBN.pdf

⁷⁷ Bertelsmann Stiftung, *BTI 2020 Country Report — Lebanon*. Gütersloh: Bertelsmann Stiftung, 2020, 27, beschikbaar op https://www.ecoi.net/en/file/local/2029489/country_report_2020_LBN.pdf

⁷⁸ Amnesty International, *Lebanon Limitations on Rights of Palestinian Refugee Children Briefing to the Committee on the Rights of the Child*, beschikbaar op <https://www.refworld.org/pdfid/44c616c44.pdf>

⁷⁹ Amnesty International, *Lebanon Limitations on Rights of Palestinian Refugee Children Briefing to the Committee on the Rights of the Child*, beschikbaar op <https://www.refworld.org/pdfid/44c616c44.pdf>

“Amnesty International is concerned that the differential treatment afforded to Palestinian refugees and their children, as reported in this briefing, violates Lebanon’s obligations under Article 2.1 and 2.2 of the CRC. **Lebanon currently fails to extend the same protection to “each child within their jurisdiction” (Article 2.1), distinguishing between citizens and non-citizens and discriminating in particular against the stateless.** Amnesty International also believes that **Lebanon is in violation of the prohibition on discrimination on the basis of, inter alia, “the child’s or his or her parent’s or legal guardian’s ...national...origin... birth or other status” (Article 2.1), as well as the duty to ensure that children are protected against all forms of discrimination on the basis of the status of their parents or guardians (Article 2.2).** As this briefing shows, the rights of Palestinian refugee children are at risk in all cases where their parents’ status is that of registered, non-registered or non-ID refugee, and also **due to their statelessness.**”⁸⁰

Ook volgens BADIL, een erkende Palestijnse NGO, groeien Palestijnse kinderen in zeer moeilijke omstandigheden op in Libanon omwille van het discriminerend beleid ten aanzien van Palestijnen.

“In Lebanon, Palestinian refugee children do not have access to the same services and opportunities as Lebanese nationals. An excerpt from UNRWA’s 2004-2005 Annual Report provides insight into the **particularly difficult and discriminatory conditions under which Palestinian refugee children in that country are growing up:** Palestinian refugees in Lebanon are among the most disadvantaged. They have only limited access to government services and have to depend almost entirely on the Agency [UNRWA] for basic education, health and relief and social services. Lebanese authorities continued to restrict construction in certain refugee camps, and entry of construction materials continued to be subject to military approval, which was not always granted. Palestinian refugees in Lebanon suffer from poor living and housing conditions and high rates of unemployment. In the past, legislation aimed at preventing refugees from buying immovable property and depriving them of their inheritance rights. There are similar attempts to retroactively annul the Lebanese nationality obtained by certain refugees in 1994.”⁸¹

“**In order of priority, children expressed the following concerns:** 1. Noting the decline of UNRWA services, they expressed fears about not having adequate access to basic rights, especially education but also health care. 2. **Besides Palestinians being denied the right to work,** children in Lebanon were worried about the general lack of protection against abuse of Palestinian children and the situation of children in the oPt in particular. The non-implementation of the rights to return and self-determination also ranged among the main issues of concern. 3. **Children listed the accumulation of garbage; living conditions in humid, dark and small houses; and lack of space to play as factors depriving them of an adequate standard of living.** 4. The importance of the right to have a recognized Palestinian identity and to preserve their cultural heritage was highlighted. Other rights listed as priorities were: 5. **freedom to travel;** 6. **freedom of expression and the right to property;** 7. **discrimination against Palestinians and the right to live in peace and security;** and, 8. **the rights of disabled children.**”⁸²

⁸⁰ Amnesty International, *Lebanon Limitations on Rights of Palestinian Refugee Children Briefing to the Committee on the Rights of the Child*, beschikbaar op <https://www.refworld.org/pdfid/44c616c44.pdf>

⁸¹ BADIL, *Palestinian refugee children, international protection and durable solutions*, december 2006, 13, beschikbaar op https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/4347FD59F8965672C12572C700403604-Full_Report.pdf

⁸² BADIL, *Palestinian refugee children, international protection and durable solutions*, december 2006, 14, beschikbaar op https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/4347FD59F8965672C12572C700403604-Full_Report.pdf

3. Kinderrechten van Palestijnen in Libanon

3.1. Artikel 6 IVRK – overleven en ontwikkelen

“De Staten die partij zijn, waarborgen in de ruimst mogelijke mate de mogelijkheden tot overleven en de ontwikkeling van het kind.”

Zoals gezegd betreft het recht op ontwikkeling één van de leidende principes van het IVRK en hangt het samen met de andere rechten van het kind waarvan de toepassing of schending in Libanon hieronder verder besproken wordt.

3.2. Artikel 19 IVRK – bescherming tegen mishandeling en verwaarlozing

“De Staten die partij zijn, nemen alle passende wettelijke en bestuurlijke maatregelen en maatregelen op sociaal en opvoedkundig gebied om het kind te beschermen tegen alle vormen van lichamelijk of geestelijk geweld, letsel of misbruik, lichamelijke of geestelijke verwaarlozing of nalatige behandeling, mishandeling of exploitatie”

Volgens UNHCR dragen de moeilijke sociale omstandigheden in de kampen als gevolg van overbevolking, werkloosheid en armoede bij aan de prevalentie van gendergerelateerd geweld en het gebruik van geweld tegen kinderen.

*“**Difficult social conditions** as a result of overcrowding, unemployment and poverty reportedly contribute to the prevalence of **gender-based violence (GBV)** and the use of **violence against children** in the Palestine refugee community. Women participating in GBV sensitization sessions with UNRWA largely consider GBV to be a problem within their community. Nevertheless, many forms of GBV and violence against children, particularly domestic violence and corporal punishment against children, are reported to typically remain unchallenged culturally, nor are they spoken about widely; consequently, the implementation of prevention and response programmes has proven to be challenging. Specialized service providers for responding to incidents of GBV or child abuse are reported to be scarce and their capacity limited, **particularly within the camps**. The lack of awareness about available services, in addition to safety concerns and fear of stigmatization, reportedly hinder access to existing services for survivors or persons at risk of abuse. Safe shelters for survivors of or persons at risk of GBV are reportedly not available; and confidentiality is challenging, given the crowded conditions of the camps and lack of privacy within the community. Accessing services outside the camps is reportedly hampered both due to limited awareness and the strain on available services in the country.”⁸³*

Volgens UNICEF zijn 8 op 10 Palestijnse kinderen slachtoffer van gewelddadige disciplinaire bestraffing.

*“At both community and household levels, **violent disciplinary practices remain prevalent, affecting 81.7 per cent of Palestine refugee children in Lebanon and 77 per cent of Palestinian refugee children from Syria. Child labour and child marriage are increasingly used as coping mechanisms** against deepening financial constraints. Application of the child protection system and associated mechanisms at the national level remains limited within the context of the Palestinian refugee camps.*

⁸³ UNHCR, *The Situation of Palestinian Refugees in Lebanon February 2016*, 9, beschikbaar op <https://www.refworld.org/pdfid/56cc95484.pdf>

Eight out of ten Palestinian children are subject to violent discipline. Palestinians living in Lebanon have, along with the Lebanese population, suffered the consequences of the Syria conflict, and their living conditions have generally worsened considerably.”⁸⁴

The Global Initiative to End All Corporal Punishment of Children wijst erop dat lijfstraffen wijdverbreid zijn op school in de vluchtelingenkampen.

“A 2009 report on the situation of Palestinian refugees living in refugee camps and informal gatherings in Southern Lebanon revealed **widespread use of corporal punishment at home and in schools**. 764 people (children aged 7 years and older and adults of all ages) took part in the research through group discussion. **Many 7 to 13-year olds who took part spoke of school as an unsafe place and said they didn't like to go because of violence and unkind treatment by teachers**. Children stated that a recent policy change forbidding school corporal punishment was not applied properly. Many children were opposed to physical and verbal violence in schools. In all areas, violence in the home was seen primarily as a means of releasing stress and frustration caused by difficult living conditions. Those who admitted using violence in the home also acknowledged this was not a good way of dealing with problems. Violence against children, perpetuated mostly by parents, ranged from slaps in the face to violent use of implements.”⁸⁵

3.3. Artikel 24.1. IVRK – gezondheid en gezondheidszorg

“De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind op het genot van de grootst mogelijke mate van gezondheid en op voorzieningen voor de behandeling van ziekte en het herstel van de gezondheid”

Palestijnse kinderen hebben geen toegang tot adequate gezondheidszorg.

“Similarly, as pointed out by Amnesty International, “in Lebanon, there are scarce opportunities for Palestinian children ... to be provided with necessary medical care outside of UNRWA's assistance schemes. This is due to **restrictions on Palestinian refugees' access to government ... health care and the high costs of private alternatives, which most refugees cannot afford**.” Palestinian refugee children in Lebanon demanded to have proper healthcare, free hospitalization and clinics at schools in case a child had an accident. The provision of health services should be expanded. Hospitals should exempt Palestinians from surgery fees, because patients die at the entrance of the hospital if they do not pay...**We have health centres in Palestinian camps but they are in miserable conditions because of the people that run them. They are not humane, for they do not give the proper medicine to patients**. In addition, they complain about patients, instead of providing the patients with moral support.”⁸⁶

3.4. Artikel 26.1. IVRK – sociale zekerheid

“De Staten die partij zijn, erkennen voor ieder kind het recht de voordelen te genieten van voorzieningen voor sociale zekerheid”

⁸⁴ UNICEF, *Palestinian Programme*, beschikbaar op <https://www.unicef.org/lebanon/palestinian-programme>

⁸⁵ The Global Initiative to End All Corporal Punishment of Children, *Corporal punishment of children in Lebanon, maart 2020*, beschikbaar op <http://www.endcorporalpunishment.org/wp-content/uploads/country-reports/Lebanon.pdf>

⁸⁶ BADIL, *Palestinian refugee children, international protection and durable solutions*, december 2006, 18, beschikbaar op https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/4347FD59F8965672C12572C700403604-Full_Report.pdf

Palestijnse kinderen hebben geen toegang tot sociale zekerheid in Libanon omwille van hun staatloosheid.

“Palestinians in Lebanon suffer from discrimination in their access to social security due to their status as stateless persons, as access to social security for non-citizens in Lebanon is dependent on “reciprocity of treatment”. Article 9(4) of the social security law states: Foreign Labourers working on Lebanese soil are not subject to the provisions of this law, and therefore not entitled to the benefits of any and all sections of Social Security, except if the country of their origin affords its Lebanese residents the same treatment as its own citizens with regard to Social Security. Amnesty International believes that this legal provision violates Lebanon’s obligations under article 26 of the Convention by effectively denying all Palestinian refugee children social security protection, since their parents or the workers in their family would not be covered by the social security scheme due to their status as stateless people.”⁸⁷

3.5. Artikel 27.1. IVRK – levensstandaard

“De Staten die partij zijn, erkennen het recht van ieder kind op een levensstandaard die toereikend is voor de lichamelijke, geestelijke, intellectuele, zedelijke en maatschappelijke ontwikkeling van het kind”

Palestijnse vluchtelingen hebben als staatlozen geen recht om eigendom te verwerven in Libanon, hierdoor zijn Palestijnse families meestal gedwongen om te overleven in erbarmelijke omstandigheden binnen de vluchtelingenkampen.

*“The justification of the Lebanese government for prohibiting Palestinians from owning property in Lebanon is inconsistent with its obligations under international human rights law. The housing conditions in the refugee camps and informal gatherings, when taken in conjunction with the discrimination against Palestinians with regards to the rights to own and inherit property and the policies prohibiting building improvements, amount to a violation of the right to adequate housing of Palestinian refugees, including Palestinian refugee children, in violation of Lebanon’s obligations under article 27 of the Convention. Furthermore, discrimination in relation to property ownership is prohibited under article 5 of ICERD. Amnesty International stresses that the fulfilment of all the human rights of Palestinian refugees, including their economic and social rights is inherently without prejudice to their right to return.”*⁸⁸

Palestijnse vluchtelingen leven in vluchtelingenkampen die overbevolkt zijn, gekenmerkt worden door een hoog niveau van armoede, slechte infrastructuur, gebrek aan drinkbaar water en recreatieruimte.

“3.4. Between half and two-thirds of PRLs reside in 12 officially designated camps and 156 informal settlements dispersed throughout Lebanon. These camps are characterised by acute overcrowding and high levels of poverty, along with decaying infrastructure, a dearth of recreational spaces, insufficient access to roads, deteriorated water and sewage treatment systems, contaminated water, and ‘jerry-rigged’ electrical wires along with open drainage ditches. Some camps are surrounded by checkpoints and, in some cases, security walls and barbed wire.

⁸⁷ Amnesty International, *Lebanon Limitations on Rights of Palestinian Refugee Children Briefing to the Committee on the Rights of the Child*, beschikbaar op <https://www.refworld.org/pdfid/44c616c44.pdf>

⁸⁸ Amnesty International, *Lebanon Limitations on Rights of Palestinian Refugee Children Briefing to the Committee on the Rights of the Child*, beschikbaar op <https://www.refworld.org/pdfid/44c616c44.pdf>

Since the **1969 Cairo Agreement**, which established principles under which Lebanese authorities would tolerate and regulate the presence and activities of Palestinians in Lebanon, **Palestinian authorities** have had **responsibility** for the camps and administration is left to competing Palestinian political factions (see also Security Situation). **International observers report that this has strong implications in terms of the rule of law and access to justice:** in the event of a dispute between camp residents or crime being committed, camp authorities are likely to rule in favour of the resident with the better political connections.”⁸⁹

Palestijnse kinderen hebben onvoldoende toegang tot drinkwater en hun huisvestingssituatie is problematisch.

“Lack of access to health care coupled with unhealthy conditions make for a grim picture. Although, most households are connected to a municipal sewage system – except in Lebanon – or a septic tank, **one problem facing refugee households is access to a safe and stable supply of drinking water.** Shortage of water adds to the harmful conditions caused by lack of resources. Housing made of concrete or concrete block is difficult to insulate in winter and keep dry from the damp, increasing risk of sickness and disease. More than a quarter of all refugee households are overcrowded, causing sickness and disease to proliferate. **The housing situation is most severe in Lebanon** where one refugee noted, At our house, all the walls leak. The staircase [of the building] is broken. **There aren’t any places for fun, no playgrounds, and no clubs. There isn’t even a club in the vicinity... There is always garbage on the stairs; we always have mosquitoes, roaches, and many insects... It is always dark, no light or electricity. Water is scarce... I don’t like the overcrowding... When we enter the building, we smell the garbage and sewers are overflowing.** I would like to live in a good environment, to see roses when entering the building, not garbage. But no one hears what is in my heart.”⁹⁰

Het leven als vluchteling voor Palestijnse kinderen in Libanon vormt een ernstige bedreiging voor hun psychisch welzijn en geestelijke gezondheid.

“In Lebanon, **the obstacles to the health and dignity of Palestinian refugees are considerable.** In the 12 Palestinian refugee camps across the country, unemployment and poverty are rife, and overcrowding and poor public sanitation threaten health. The services UNRWA can provide are limited by its chronic budgetary shortfall and the increasing needs of a refugee population that is growing and beset by conflict and crisis.

Amid this situation a new generation of children are growing up. **Life as a refugee for Palestinian children in Lebanon poses serious threats to their psychological wellbeing and mental health.**

Some have experienced the horrors of Syria’s war and flight to neighbouring Lebanon. Among Palestinian refugees from Syria, 96% have witnessed armed conflict, 53% have witnessed the destruction of their homes, and 21% have witnessed the death of a close relative or friend.

Others have spent their young lives growing up amid the deprivation and marginalisation of Lebanon’s Palestinian refugee camps. Many have been born into

⁸⁹ DFAT (Australian Government Department of Foreign Affairs and Trade), *DFAT Country Information Report – Lebanon*, 19 Maart 2019, beschikbaar op <https://dfat.gov.au/about-us/publications/Documents/countryinformation-report-lebanon.pdf>

⁹⁰ BADIL, *Palestinian refugee children, international protection and durable solutions*, december 2006, 19, beschikbaar op https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/4347FD59F8965672C12572C700403604-Full_Report.pdf

families who have witnessed the traumas of the Lebanese civil war and massacres in Sabra and Shatila and Tel al Zaatar."⁹¹

Het VN-Kinderrechtencomité drukte in 2002 reeds haar bezorgdheid uit over de lage levensstandaard van Palestijnse kinderen evenals het hoog aantal Palestijnse kinderen dat onder de armoedegrens leeft en het niet toegankelijk zijn van adequate toegang tot basisrechten zoals onderwijs en gezondheidszorg.

*"Amnesty International notes the opinion of the Committee, expressed in its Concluding Observations to Lebanon's second periodic report at its 29th session in 2002 : The **Committee is concerned that the overall standard of living of many children is very low, as measured by income-related indicators such as access to housing, water, sanitation and education.** In particular, it expresses concern at the large regional disparities in living standards, particularly with regard to children living in the governorates of the north, Nabatiyah and Bekaa, and **Palestinian children.***

*The Committee is concerned about the **high rate of Palestinian children living below the poverty line, as well as the lack of adequate access by Palestinian children to many basic rights,** including health, education and an adequate standard of living, and about the quality of services provided.*

***Underlying factors** impeding the exercise of the right to an adequate standard of living for children of Palestinian refugees include **regulations and restrictions which discriminate** against Palestinian refugees **in access to employment,** which Amnesty International considers a violation of Lebanon's obligations under the ICESCR and the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination (ICERD). This view was echoed by CERD in considering Lebanon's Sixteenth Periodic report, when it stated, "While acknowledging the political factors related to the presence of Palestinian refugees in Lebanon, the **Committee reiterates its concern with regard to the enjoyment by the Palestinian population present in the country of all rights stipulated in the Convention on the basis of non-discrimination, in particular access to work, health care, housing and social services as well as the right to effective legal remedies.**"⁹²*

3.6. Artikel 28 IVRK – onderwijs

"De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind op onderwijs"

Palestijnse kinderen hebben in Libanon geen toegang tot publiek onderwijs.

*"Palestinians cannot easily access Lebanese state education and **Lebanon is the only country in which UNRWA runs secondary schools because Palestinians are unable to attend state secondary schools.**"⁹³*

Toegang tot hoger onderwijs is beperkt voor Palestijnse vluchtelingen door de hoge kostprijs die eraan verbonden is. Volgens UNHCR zien sommige vluchtelingen het nut van verder studeren niet gezien hun beperkte mogelijkheden tot werk.

⁹¹ MAP, *Caring for the youngest generation of Palestinian refugees in Lebanon*, 20 december 2017, beschikbaar op <https://www.map.org.uk/news/archive/post/767-psychosocial-care-in-lebanon-caring-for-the-youngest-generation-of-palestinian-refugees>

⁹² Amnesty International, *Lebanon Limitations on Rights of Palestinian Refugee Children Briefing to the Committee on the Rights of the Child*, beschikbaar op <https://www.refworld.org/pdfid/44c616c44.pdf>

⁹³ R. ROBERTS, *Palestinians in Lebanon. Refugees living with Long-term Displacement*, Londen, I.B. Tauris, 103.

“Access to higher education is reportedly limited for Palestine refugees because many cannot afford the high costs; some refugees do not see any purpose in completing an education which does not grant access to employment. For Palestinians without legal status (i.e. “non-ID” Palestinians and many Palestine refugees from Syria), secondary school education is reportedly inaccessible due to their inability to take the intermediate schooling exam.”⁹⁴

Doordat Palestijnen uitgesloten zijn van het uitoefenen van verschillende beroepen in Libanon, zien kinderen voor zichzelf geen toekomst in het land.

“Palestinian refugee children experience different education problems in each host country. In Lebanon, for example, children identified a range of factors leading to students dropping out of school including: maltreatment of students by teachers; students do not understand the lessons in overcrowded (50 pupils) classrooms; and, no place to study in overcrowded homes. Though the Lebanese Minister of Labor recently tabled a memorandum relaxing labor laws pertaining to Palestinians, restrictions on specific professions are still in place. This causes children to be discouraged because even if they study, many of the professions requiring education are unattainable as a result of labor limitations in Lebanon. One child commented, Life was difficult so I thought it was better to work... but even if I had gotten the diploma, what can I do with it? A Palestinian can do nothing here... You cannot work, or in regard to the future, there are no stable jobs or a stable life.”⁹⁵

“Palestinian refugees received partial access to the benefits of the National Social Security Fund. They may not, however, work in at least 33 professions including medicine, law, and engineering and face informal restrictions on work in other industries. According to UN agencies, government officials, and Palestinian advocacy groups, Palestinian refugees consistently reported discrimination in hiring due to excessive bureaucracy and societal stigma. Lack of written contracts, lack of employment benefits, and insecure job tenure contributed to unstable working conditions.

Palestinian refugees were barred from employment in many fields, making refugees dependent upon UNRWA as the sole provider of education, health care, and social services. A 2010 law expanding employment rights and removing some restrictions on Palestinian refugees was not fully implemented, and Palestinians remained barred from working in most skilled professions, including almost all those that require membership in a professional association. (...)⁹⁶

De Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties drukt zijn bezorgdheid uit over de onveilige situatie waarin Palestijnse kinderen leven in de vluchtelingenkampen in Libanon. Zijn rapport beschrijft gewapend conflict in de kampen, de rekrutering van kinderen door gewapende groeperingen en aanvallen op UNRWA-scholen en de impact hiervan op het welzijn van de kinderen en hun scholing.

« 98. Armed clashes in camps for Palestinian refugees, sporadic armed violence and the presence of mines and other explosive devices negatively affected children throughout the country.

⁹⁴ UNHCR, *The Situation of Palestinian Refugees in Lebanon February 2016*, 9, beschikbaar op <https://www.refworld.org/pdfid/56cc95484.pdf>

⁹⁵ BADIL, *Palestinian refugee children, international protection and durable solutions*, december 2006, 21, beschikbaar op https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/4347FD59F8965672C12572C700403604-Full_Report.pdf

⁹⁶ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2019 – Lebanon*, 11 maart 2020, beschikbaar op <https://www.state.gov/reports/2019-country-reports-on-human-rights-practices/lebanon/>

Grave violations

99. **The recruitment and use of children by armed groups continued**, with 22 children (21 boys, 1 girl) verified as associated with the Ansarullah Movement (Ansar Allah) (5), Hizbullah (1) or unidentified militia (16). They were mostly used as guards or in support roles, for carrying weapons or food. For example, five boys associated with Ansar Allah, between the ages of 14 and 17, were trained to use weapons, wore military uniforms and held Kalashnikov rifles in **Mieh Mieh camp** for Palestinian refugees in Sidon in October.

100. Children continued to be arrested and prosecuted in relation to terrorism charges as part of military justice processes, with 20 new arrests in 2018 for alleged association with ISIL. As of December, 16 children remained in detention on such charges, 9 of whom were in pretrial detention and 7 of whom were detained following sentencing.

101. A total of 14 child casualties (13 boys, 1 girl) were verified, resulting from unattributed mine explosions (6) or crossfire (8), mainly in North Biqa ‘, Akkar and the south.

102. Marking an increase compared with 2017, five **United Nations facilities in Palestinian refugee camps (3 schools, 2 health centres) sustained damage from crossfire between armed actors in three camps for Palestinian refugees**. For example, two schools run by the United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (UNRWA) were damaged by shrapnel in **Ein El Hilweh** in October. In addition, armed clashes in camps for Palestinian refugees disrupted educational activities in UNRWA schools, with more than 11,000 **students deprived of at least one day of school in Ein El Hilweh and Shatila camps and over 400 students deprived of 20 consecutive school days in Mieh Mieh camp**. **Two United Nations clinics had to close for 2 days and 19 days in Shatila and Mieh Mieh camps**, respectively, affecting approximately 200 patients a day.

Developments and concerns

103. **I am concerned about armed clashes in camps for Palestinian refugees and about the recruitment and use of children**. I am also **concerned about attacks on schools and the impact thereof on children’s well-being and access to education**. I reiterate my call for the Government to ratify the Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the involvement of children in armed conflict. Children associated with armed groups should be treated primarily as victims, detained only as a last resort and for the shortest possible period of time, and be promptly referred to reintegration programmes. **I call on armed groups to immediately cease the recruitment and use of children.**⁹⁷

Het is niet de eerste keer dat UNRWA-scholen aangevallen worden of binnengevallen worden door gewapende groeperingen in de vluchtelingenkampen. Het leven in de vluchtelingenkampen wordt gekenmerkt door opflakkingen van geweld tussen de verschillende gewapende groeperingen. In een rapport van 2016 schrijft UNRWA:

“Palestinians living in the 12 recognized refugee camps in Lebanon experience sporadic fighting among armed factions in the camps. For example, between 22 and 26 August 2015, widespread armed clashes erupted between factions in Ein El Hilweh camp in southern Lebanon, which had a significant impact on the civilian population, including children, as well as on the provision of education to Palestine refugee children.

During the fighting, six out of nine UNRWA schools in the camp sustained major damages, while the remaining three sustained minor damages. Additionally, seven UNRWA schools were used and/or entered by members of the armed

⁹⁷ UN General Assembly Security Council, *Children and armed conflict, Report of the Secretary-General*, A/73/907-S/219/509, 20 juni 2019, 16-17, beschikbaar op https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2019/509&Lang=E&Area=UNDOC

factions during the clashes. Damage to the schools was caused by small-arms fire and rocketpropelled grenades.

Prior to the violence in August 2015, Ein El Hilweh also experienced armed clashes in February 2014, which caused all 20 **schools** in the Saida area to **close** and affected 12,106 UNRWA students. In addition to Ein El Hilweh, armed clashes also disrupted schooling in the Bab el Tabbaneh and Jabal Mohsen neighbourhoods of Tripoli in northern Lebanon in January 2014, which disrupted UNRWA operations over the course of a week. Ten schools were closed, affecting a total of 4,732 students. Stray bullets caused property damage to one school in Tripoli and two schools in Beddawi camp. **Again**, in October 2014, clashes between the Lebanese Armed Forces and armed groups forced all 16 UNRWA schools in the north Lebanon area to close, affecting 9,996 students.”⁹⁸

Het rapport beschrijft eveneens de gevolgen van dit geweld voor kinderen op psychosociaal vlak:

“In situations of crisis, especially those marked by violence, children have their familiar world disrupted, including the people, places and routines that make them feel secure. The incidents impacting UNRWA schools have been traumatic for the affected children and have had a deep impact on their psychosocial needs.”

“In Lebanon, after the clashes in Ein El Hilweh in August 2015, school principals reported that students were showing strong traumatic reactions such as bed-wetting, while other students experienced fainting and would scream whenever they heard gunfire.”⁹⁹

3.7. Artikel 31 IVRK – vrije tijd en ontspanning

“De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind op rust en vrije tijd, op deelneming aan spel en recreatieve bezigheden passend bij de leeftijd van het kind”

Het psychosociaal welzijn van kinderen die leven in de vluchtelingenkampen wordt negatief beïnvloed door de blootstelling aan armoede, marginalisatie en overbevolking. Volgens deze kinderen **“Just like we need food we also need to play in order to develop our minds and bodies. We play in camp alleys. These places are crowded. There are rats and sewage. This makes us ill”**

“In addition to the stress of struggling for their right of return and of bearing the stigma of being “refugees,” the psycho-social well-being of Palestinian refugee children living in camps in Jordan, Lebanon, Syria and the oPt is negatively affected by exposure to poverty; marginalization (e.g. through discriminatory legislation and limited access to services); and, overcrowding (e.g. more than five people sharing a bedroom). In 16 Palestinian Refugee Children Lebanon, Palestinian refugee children expressed their needs as follows: Just like we need food we also need to play in order to develop our minds and bodies. We play in camp alleys. These places are crowded. There are rats and sewage. This makes us ill.”¹⁰⁰

⁹⁸ UNRWA, *schools on the front line, the impact of armed conflict and violence on UNRWA schools and education services*, 2016, 4, beschikbaar op https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/assessments/unrwa_-_schools_on_the_front_line.pdf

⁹⁹ UNRWA, *schools on the front line, the impact of armed conflict and violence on UNRWA schools and education services*, 2016, 5, beschikbaar op https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/assessments/unrwa_-_schools_on_the_front_line.pdf

¹⁰⁰ BADIL, *Palestinian refugee children, international protection and durable solutions*, december 2006, 15-16, beschikbaar op https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/4347FD59F8965672C12572C700403604-Full_Report.pdf

De vrijheid van beweging van kinderen wordt beperkt door de aanwezigheid van militairen aan de ingang van de kampen.

*“In Lebanon, freedom of movement of Palestinian refugees is restricted by military presence at the entrance of the camps, likening the living situation to that of a prison. Limitations on movement along with the disagreeable conditions of the camps lead Palestinian refugee children to report as follows: The camps in south Lebanon are under siege by the Lebanese army... UNRWA should reconstruct the houses and build proper sewerage systems. Many children suffer from several diseases because of this... **All camps lack space where we can play and have fun.**”¹⁰¹*

3.8. Artikel 32 IVRK – kinderarbeid

“De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind te worden beschermd tegen economische exploitatie en tegen het verrichten van werk dat naar alle waarschijnlijkheid gevaarlijk is of de opvoeding van het kind zal hinderen, of schadelijk zal zijn voor de gezondheid of de lichamelijke, geestelijke, intellectuele, zedelijke of maatschappelijke ontwikkeling van het kind.”

Uit een rapport van United States Department of Labor blijkt dat kinderen gerekruteerd worden door verschillende groeperingen voor verschillende activiteiten gaande van deelname aan gevechten tot het voorzien van logistieke ondersteuning en deelname aan militaire parades.

“UNICEF reported that ISIS and Al Nusra recruited and used boys and girls in Lebanon, including in Palestinian refugee camps. (16) Media reported that Hizballah also recruited children to engage in combat in Syria. (36) Children participated in combat, armed patrols, military parades, and logistical support of armed leaders within Lebanon or were trafficked to Syria for the same purposes.”¹⁰²

4. Recente ontwikkelingen in Libanon – COVID 19

Bovendien dient bij de beoordeling van de beschermingsnood van Palestijnse vluchtelingen rekening gehouden te worden met de huidige onstabiele situatie in Libanon gelinkt aan een economische crisis die verergerd wordt door de verspreiding van COVID-19.

*“Three decades old, **Lebanon’s post-war order has become dangerously unstable.** Protests that broke out in October 2019 revealed the degree to which many citizens reject a ruling elite that has enriched itself at their expense. Those in power have struggled to retain control but for months appeared too absorbed in habitual power games to address an economic meltdown in the making. The danger of inaction is clear. **With so many people sliding toward penury, violence may swell. An uptick in protests in late April suggested that things may go that way, especially once the COVID-19 lockdown’s full economic impact arrives.**”*

*“The **economic crisis is without precedent in the country’s history.** Highly import dependent, Lebanon has run out of foreign currency to pay for what it consumes, while the state is printing money to pay salaries and is unable to service the public debt. Banks have imposed tight capital controls, which have staved off financial collapse until now, but only by bringing much of the economy to a standstill, manifested in*

¹⁰¹ BADIL, *Palestinian refugee children, international protection and durable solutions*, december 2006, 25, beschikbaar op https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/4347FD59F8965672C12572C700403604-Full_Report.pdf

¹⁰² United States Department of Labor, *2017 Findings on the Worst Forms of Child Labor - Lebanon*, 20 september 2018, beschikbaar op: <https://www.refworld.org/docid/5bd05ad40.html>

soaring unemployment. Many businesses have failed, and the state of “medical emergency” imposed since 15 March to combat COVID-19’s spread will likely be the last nail in the coffin for many more. While a curfew stifled demonstrations and police cleared away the protest camp in downtown Beirut, street actions in late April suggest that virus-related hardships could trigger more unrest. Crunch time may come when the state, strapped for cash as tax revenue collapses, cannot meet the public sector payroll or when hyperinflation wipes out the real value of people’s incomes. State institutions, including the police, may start to disintegrate, and what have been mainly peaceful protests could turn violent.”¹⁰³

“The shutdown of non-essential sectors, imposed between mid-March and late April to combat COVID-19, has accelerated the slide toward economic collapse. Restrictions were only partly lifted in May. **Increasingly, vulnerable parts of Lebanese society are falling into dire poverty, to a point where they will soon need food aid to survive. This trend is even more pronounced among Lebanon’s 1.5 million-strong refugee population.**”¹⁰⁴

“(Beirut) – Millions of Lebanon’s residents are at risk of going hungry due to pandemic-related lockdown measures unless the government urgently puts in place a robust, coordinated plan to provide assistance, Human Rights Watch said today. **The COVID-19 pandemic has exacerbated an already devastating economic crisis and exposed the inadequacies of Lebanon’s social protection system.**

“The lockdown to slow the spread of COVID-19 has compounded the poverty and economic hardship rampant in Lebanon before the virus arrived,” said Lena Simet, senior researcher on poverty and inequality at Human Rights Watch. **“Many people who had an income have lost it, and if the government does not step in, more than half the population may not be able to afford food and basic necessities.”**¹⁰⁵

“All of Lebanon is now on two hours of electricity per day. Randomly coming on and off. It used to be more scheduled. Morale is down in the whole country. There continue to be demonstrations in the streets. The army is more visible. The value of the Lebanese pound continues its downward slide. There are shortages in basics, like medicines. Many shops are not even selling items because they don’t know what price to charge. It’s chaotic. People are rushing to buy stuff and stock up in their homes.”¹⁰⁶

De economische crisis en COVID-19 heeft in het bijzonder een impact op personen in een kwetsbare situatie, zoals Palestijnse vluchtelingen in Libanon.

“Even before the pandemic deepened Lebanon’s months-long financial meltdown, many of the country’s estimated 270,000 Palestinians already lived in poverty, a situation worsened by nationwide restrictions on movement and business first instituted in mid-March. Refugees needed the cash badly, and some told The New Humanitarian they feel the botched distribution is just another in a series of missteps that show that assistance is too little, too late.”

“Most Palestinian refugees live in 12 overcrowded camps across the country, which are governed by a patchwork of political factions. UNRWA is in charge of providing

¹⁰³ ICG, *Pulling Lebanon out of the Pit*, 8 juni 2020, executive summary, beschikbaar op <https://www.ecoi.net/en/file/local/2031130/214-pulling-lebanon-out-of-the-pit.pdf>

¹⁰⁴ ICG, *Pulling Lebanon out of the Pit*, 8 juni 2020, 2, beschikbaar op <https://www.ecoi.net/en/file/local/2031130/214-pulling-lebanon-out-of-the-pit.pdf>

¹⁰⁵ HRW, *Lebanon: Direct COVID-19 Assistance to Hardest Hit*, 8 april 2020, beschikbaar op <https://www.ecoi.net/en/document/2027775.html>

¹⁰⁶ ANERA, *Things keep getting worse in Lebanon*, 30 juni 2020, beschikbaar op <https://www.anera.org/blog/covid-19-in-lebanon-and-palestine-anera-response-log/>

services like education and healthcare, including paying for COVID-19 testing and treatment.

Joblessness rates have been high in the camps for years, and the financial collapse has seen Lebanon's currency lose over 60 percent of its value since September, while a shortage of US dollars has paralysed the country's ability to import fuel, medicine, wheat, and other essential goods. Food prices have skyrocketed, in tandem with unemployment and poverty.

"All of this is something that hits refugees double or three times more than the Lebanese," said Hoda Samra, UNRWA's spokeswoman in Lebanon.¹⁰⁷

5. Kwaliteit bijstand UNRWA¹⁰⁸

UNRWA kampt met een structureel en ernstig financieel deficit. Dit heeft een negatieve impact op haar werking en mogelijkheid om kwaliteitsvolle bijstand te leveren ten aanzien van een almaar stijgend aantal vluchtelingen dat onder haar verantwoordelijkheid valt in een onstabiele regio¹⁰⁹.

Badil wijst op de chronische financieringscrisis van UNRWA die gepaard gaat met een daling van de kwaliteit en kwantiteit van geleverde bijstand. Dit leidt tot een verhoogde kwetsbaarheid van Palestijnse vluchtelingen, zo stelt Badil.

"UNRWA began 2018 with a shortfall of \$150 million following a \$126 million deficit in 2017. The Agency's financial stability was further jeopardized earlier this year following a decision by the US administration to cut its contribution by half, transferring only \$60 million of a planned \$125 million grant to UNRWA. (...)

*The Agency's short-term but renewable mandate and the absence of mechanisms to address the natural growth of the Palestinian refugee population, together with the predominately voluntary funding system which is adversely susceptible to world politics, have resulted in a **chronic funding crisis** for UNRWA and **decreases in the quality and quantity of services** provided to refugees."¹¹⁰*

"UNRWA's limited financial resources, coupled with a growing refugee population, have placed a massive strain on its services, which have been further jeopardized by recent funding cuts.8 This has had tangible effects on the Palestinian refugee population, impacting key areas of UNRWA's work, especially in the education and health sectors. While the former has been adversely impacted by reductions in teachers' wages, limitations on fuel allowances for schools, as well as the closing and merging of schools, the latter has suffered from the cancellation of specialized contracts for a number of clinics and the termination of employment contracts for health workers. The resultant **deepening poverty and increased**

¹⁰⁷ The New Humanitarian, *Palestinians in Lebanon say coronavirus help is too little, too late*, 27 mei 2020, beschikbaar op <https://www.thenewhumanitarian.org/feature/2020/05/27/Lebanon-Palestine-coronavirus-aid>

¹⁰⁸ Zie ook NANSEN NOTE 2019/1 Palestijnse vluchtelingen van Gaza - Toepassing artikel 1D, 5-7, beschikbaar op <https://nansen-refugee.be/wp-content/uploads/2019/04/NANSEN-NOTE-2019-1-Beschermingsnood-Gaza.pdf> en Addendum Nansen Note 2019/1 : situatie in de Gazastrook tussen april en augustus 2019, beschikbaar op <https://nansen-refugee.be/nl/2019/10/14/update-gaza-april-tot-augustus-2019/>

¹⁰⁹ J. AL HUSSEINI en R. BOCCO, "The status of the Palestinian refugees in the Near East: the right of return and UNRWA in perspective", *Refugee Survey Quarterly* 2010, 277.

¹¹⁰ BADIL, *Understanding the Political Underpinnings of UNRWA's Chronic Funding Crisis*, Bulletin No. 27, juni 2018, 3, beschikbaar op http://www.badil.org/phocadownloadpap/Badil_docs/bulletins-and-briefs/bulletin-no27-unrwa-financial-crisis.pdf

vulnerability of the Palestinian refugee population has highlighted the **protection gap** suffered by Palestinian refugees. (...)”¹¹¹

“(…) Moreover, in light of the growing refugee population and increasing strain on services, the **Agency lacks the funds to even fulfil its mandated objectives: to provide essential services and implement key programs for Palestinian refugees.** For as long as UNRWA continues to be financed almost entirely by voluntary contributions, outpaced by growing demands, the essential needs and fundamental rights of Palestinian refugees will remain unrealized.”¹¹²

“However, the way in which funds are donated to UNRWA not only **sets limits on how funds can be spent**, but also leaves UNRWA vulnerable to **political pressure and interference from Donor States.** While contributions to the general fund can be applied to everyday services such as schools and health clinics, those directed to specific project or emergency funds must be used for those specific purposes. The ability of UNRWA to deliver essential services is thus dependent on the allocation of contributions to the general fund by Donor States. This can vary significantly year upon year, as the graph below illustrates. (...)”¹¹³

The redirection of funds from UNRWA’s general budget to projects and emergencies is a tactic used by Donor States to exert political pressure on the Agency, with grave consequences for Palestinian refugees. (...) The diversion of donations away from this fund necessarily limits UNRWA’s ability to perform its primary functions, as does the capping of contributions more generally.”¹¹⁴

De voortdurende vermindering van door UNRWA geleverde diensten heeft belangrijke gevolgen voor Palestijnse vluchtelingen die niet langer in staat zijn in minimum levensbehoeften te voorzien.

“The head of the World People’s Assembly in Support of Gaza, Dr. Essam Yousef, warned against continued reduction of the services of the United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees (UNRWA), considering that its catastrophic consequences will affect all aspects of the Palestinian refugees’ lives. (...) He pointed out that camps’ residents are worried about what is coming after the reduction of the number of services in the **camp schools** in Lebanon, such as teachers’ retirement, and stopping the number of others who are working within the daily wage system, in addition to the gradual reduction in the quantities of fuel supplied to schools, as well as closing schools and merging them with others, and stopping any new book purchase for students for the current academic year. He added ” The refugees’ **health matters** are not less serious, as they have recently started suffering, during the recent period, from the cancellation of specialized contracts for a number of clinics, such as clinics of patients with heart, eye, diabetes and glands diseases, in addition to the abolition of natural deliveries, and reduction of

¹¹¹ BADIL, *Understanding the Political Underpinnings of UNRWA’s Chronic Funding Crisis*, Bulletin No. 27, juni 2018, 6-7, beschikbaar op http://www.badil.org/phocadownloadpap/Badil_docs/bulletins-and-briefs/bulletin-no27-unrwa-financial-crisis.pdf

¹¹² BADIL, *Understanding the Political Underpinnings of UNRWA’s Chronic Funding Crisis*, Bulletin No. 27, juni 2018, 8, beschikbaar op http://www.badil.org/phocadownloadpap/Badil_docs/bulletins-and-briefs/bulletin-no27-unrwa-financial-crisis.pdf

¹¹³ BADIL, *Understanding the Political Underpinnings of UNRWA’s Chronic Funding Crisis*, Bulletin No. 27, juni 2018, 11, beschikbaar op http://www.badil.org/phocadownloadpap/Badil_docs/bulletins-and-briefs/bulletin-no27-unrwa-financial-crisis.pdf

¹¹⁴ BADIL, *Understanding the Political Underpinnings of UNRWA’s Chronic Funding Crisis*, Bulletin No. 27, juni 2018, 12, beschikbaar op http://www.badil.org/phocadownloadpap/Badil_docs/bulletins-and-briefs/bulletin-no27-unrwa-financial-crisis.pdf

the amounts of money of health support for patients. Adding to that, daily workers and employees are being fired without finding alternatives.

*Yousef called on the international community to take the necessary measures to stop the deterioration on the level of the provided services to millions of Palestinian refugees in the West Bank, Gaza and Diaspora countries, which were **barely sufficient to meet the families' minimum living needs.**"*¹¹⁵

Palestijnse kinderen zijn aangewezen op onderwijs geboden door UNRWA. De kwaliteit van dit onderwijs laat echter de wensen over door de beperkte middelen die UNRWA heeft en het groot aantal studenten.

*"Palestine refugees are reportedly **denied access to Lebanese public schools**, leaving them to pursue their education either in one of the 69 UNRWA schools (both primary and secondary) or in private schools, which are, however, beyond the financial means of most. **UNRWA schools are reportedly often dilapidated and face severe overcrowding. Drop-out rates are reportedly high for a variety of reasons,66 including the need to work in order to earn an income.**"*¹¹⁶

Een artikel in the Journal of Humanitarian Affairs beschrijft de impact van de terugtrekking van de VS als belangrijkste donor van UNRWA op de kwaliteit van het onderwijs:

"Costs associated with school books and other materials will invariably be prohibitive for many, especially families with multiple school-aged children, and yet this is only one of many pressures limiting education systems and more concretely children's experiences of school and learning. For instance, the eight-year-old daughter of one of my interviewees attends a double-shift UNRWA school in North Lebanon, where she is one of more than 50 children in her class. As an UNRWA science teacher noted, it is simply not possible for teachers to meaningfully teach children in such large classes: 'these children learn nothing at school – they can only learn if their parents can help them at home'.

*Learning, as in the case of childbirth, is increasingly being 'privatised', not in the sense of private institutions providing education or health care, but in the sense of these processes taking place within the private sphere of the home, and depending on the skills and knowledge of family members."*¹¹⁷

Volgend bericht wijst op de dalende kwaliteitsstandaarden van het onderwijs georganiseerd door UNRWA in de vluchtelingenkampen.

*"UNRWA has sacked 17 teachers from its schools in the Palestinian refugee camps in Lebanon, Safa news agency reported yesterday. According to the human rights group, Shahed, UNRWA claimed that the teachers were surplus to necessity. Shahed said that **UNRWA had increased the number of classes each teacher had to cover in its schools and increased the number of students in them to over 50. The rights group said that the UNRWA was also forcing teachers to teach subjects which were not their areas of expertise or qualification. This has meant fewer teachers are needed but that education standards are dropping in the refugee camps.**"*¹¹⁸

¹¹⁵ Middle East Monitor, *UNRWA services reduction start to bite*, 2 maart 2018, beschikbaar op <https://www.middleeastmonitor.com/20180302-unrwa-services-reduction-start-to-bite/>

¹¹⁶ UNHCR, *The Situation of Palestinian Refugees in Lebanon February 2016*, 9, beschikbaar op <https://www.refworld.org/pdfid/56cc95484.pdf>

¹¹⁷ E. Fiddian-Qasmiyeh, "The Changing Faces of UNRWA. From the Global to the Local", *Journal of Humanitarian Affairs*, 1 januari 2019, beschikbaar op <https://www.manchesteropenhive.com/view/journals/jha/1/1/article-p28.xml>

¹¹⁸ Middle East Monitor, *UNRWA fires 17 teachers from its schools in Lebanon*, 9 januari 2020, beschikbaar op <https://www.middleeastmonitor.com/20200109-unrwa-fires-17-teachers-from-its-schools-in-lebanon/>

De recente ontwikkelingen in Libanon, namelijk de economische crisis gekoppeld aan de verspreiding van COVID-19 hebben een ernstige impact op de bijstand van UNRWA. UNRWA blijkt onvoldoende financiële middelen te hebben om effectief te reageren op de verspreiding van COVID-19 in de kampen en om de gevolgen van de economische crisis voor Palestijnse vluchtelingen op te vangen. Daarnaast zijn Palestijnse vluchtelingen uitgesloten van de maatregelen genomen door de Libanese overheid om de verspreiding van COVID-19 tegen te gaan en om tegemoet te komen aan de noden van personen in armoede.

*“The Lebanese authorities have also adopted a number of preventive measures to avoid the rapid spread of the virus, including a relief plan for poor families.(...) However, **Palestinian and Syrian refugees are not eligible for support, which extends only to Lebanese citizens.**”*

“More than 60,000 live on less than \$2 per day and depend on quarterly financial grants and assistance provided by UNRWA, the UN agency for Palestine’s refugees, of roughly \$50 per person per quarter.

*This assistance was barely enough to meet their basic needs before an economic crisis began last year let alone a global pandemic. And **the lockdowns – which apply to refugee camps as well as the rest of the country – have hit refugee incomes especially hard.***

*Palestinian refugees in Lebanon face legal restrictions that limit their right to work. Since most depend on daily labor paid in cash, the **national lockdown has had a devastating impact on their livelihoods.***

At the beginning of the COVID-19 pandemic, UNRWA initiated an emergency plan whereby the agency closed its facilities, implemented awareness campaigns within the Palestinian refugee camps and gatherings in Lebanon, and announced it would cover 90 percent of health expenditures related to COVID-19 testing and treatment. However, the plan did not initially include a provision to ameliorate the economic conditions of refugees suffering due to the closure.

In March, UNRWA then launched an urgent appeal for \$14 million in additional funding in response to COVID-19.

*But the **appeal has not not received the desired response from governments around the world.***

*According to Sami Mushasha, an UNRWA spokesperson, by April 10, the agency had received **just about a quarter of the amount it sought. It has been forced to draw funds from other programs.**”*

*“**Kronenfeld reported that UNRWA was in “dire financial straits.”** It began the year with \$55 million in debt. The agency has only received pledges of \$299 million to date, a fraction of its total \$1.4 billion annual budget.*

In spite of the dangers of the pandemic, however, so far there has been no help from Washington.

And even when emergency assistance is provided, it is insufficient.** A number of governments recently provided \$5 million to UNRWA. Some of these funds will be allocated to the neediest cases in Lebanon. However, **the majority of the Palestinian refugees in the country are unlikely to receive assistance.

*The combination of Lebanon's economic crisis and COVID-19 will further weaken refugees' already precarious status. **UNRWA's inability to provide sufficient services and support has left thousands of Palestinian refugees vulnerable to hunger and poverty.***

*Yet the current **crisis fits into a longer pattern of reduced UNRWA services** that began well before Donald Trump's presidency. The US attitude to UNRWA is in line with Israel's position that the agency must be dismantled.*

COVID-19 exposed the agency's inability to meet the needs of Palestinian refugees, it also revealed the unprecedented level of extreme poverty among them.”¹¹⁹

“It took nearly two months of lockdown – and two weeks after this first Palestinian case was confirmed – for UNRWA to announce the cash aid and the opening of a medical isolation centre specifically for Palestinian COVID-19 patients on the campus of a vocational school in southern Lebanon.

That was too long, Othman said, criticising the UN agency's delays in readying the isolation unit and in providing food or monetary aid after the countrywide restrictions were announced in mid-March.

Khalil Dalal, a resident of Jalil camp who is the head of a local NGO called the SHAHD Association, said that when it came to both preventative measures and relief work, “civil society groups worked a lot more than UNRWA”, distributing food boxes, face masks, and disinfectants in the camps.

To some extent, UNRWA agrees with its critics. It acknowledges that the agency was slow to provide aid in response to COVID-19 and the resulting economic problems, but says the delay was due to a lack of funding, both in Lebanon and in all the countries it works in.

And while many Palestinians have been hit hard by the coronavirus – the agency says unemployment in camps has shot up from 65 to 90 percent – it admits it may not be able to do much more to help.

“We would love to do [cash payments] on a monthly basis, but I don't think it's realistic,” said Samra. “I don't think we will get the funds.”¹²⁰

6. Mogelijkheid tot terugkeer

In geval een Palestijnse vluchteling onder UNRWA-mandaat niet kan terugkeren naar UNRWA-mandaatgebied omwille van praktische of wettelijke redenen, dient deze persoon op basis van deze reden alleen, van rechtswege als vluchteling erkend te worden in toepassing van artikel 1D, tweede lid van het Vluchtelingenverdrag.

UNHCR verduidelijkt:

“(iv) Practical, legal and/or safety barriers preventing an applicant from (re)availing him/herself of the protection or assistance of UNRWA

¹¹⁹ The Electronic Intifada, *COVID-19 spells disaster for Palestinians in Lebanon*, 27 april 2020, beschikbaar op <https://electronicintifada.net/content/covid-19-spells-disaster-palestinians-lebanon/30071>

¹²⁰ The New Humanitarian, *Palestinians in Lebanon say coronavirus help is too little, too late*, 27 mei 2020, beschikbaar op <https://www.thenewhumanitarian.org/feature/2020/05/27/Lebanon-Palestine-coronavirus-aid>

g. Practical barriers include obstacles which prevent access the UNRWA area of operation, for example, because of border closures.

h. Legal barriers would include absence of documentation allowing the individual to travel to, or transit through, or (re)enter and reside in the relevant UNRWA area of operation. Where the authorities refuse (re)admission or the renewal of travel or other requisite documents, the second paragraph of Article 1D would be satisfied. An applicant would not, however, benefit from protection under the 1951 Convention pursuant to Article 1D(2) if he or she were to seek to frustrate his or her (re)admission and stay by refusing to co-operate, for example, in acquiring documents.”¹²¹

Naar aanleiding van een recente *fact finding mission* stelt The Danish Immigration Service¹²² dat diplomatieke bronnen bevestigen dat de Libanese autoriteiten geen reisdocumenten meer afleveren aan Palestijnse vluchtelingen wiens asielaanvraag werd afgewezen.

“In an interview with the MFA in summer 2019, the ministry informed the delegation from DIS that “...applications submitted by the authorities from a third country for return of PRLs, who are denied residence permit in those countries and who do not have valid travel documents from Lebanon, are being processed [on a] case-by-case [basis]; however, only humanitarian cases are given priority.”

When approving the minutes from the meeting of 8 January 2020, the MFA confirmed that the situation remained the same.

The diplomatic source (2) advised that Lebanese authorities were very reluctant to allow PRLs to return to Lebanon if they did not have a residence permit in their current country of residence (e.g. rejected asylum seekers or persons whose residency permit have been revoked). According to the diplomatic source (1), since the Lebanese elections in May 2018, the **Lebanese MFA has stopped issuing travel documents to PRLs residing abroad whose asylum applications have been rejected** or whose residence permits have been revoked in the foreign country where they are staying.¹⁸ Similarly, the diplomatic source (2) mentioned that **readmission of such PRLs has been completely stalled** by the Lebanese authorities since May 2018.

When PRLs who do not have a residence permit in a foreign country (i.e. rejected asylum seekers or those whose residence permit has been revoked) go to a Lebanese embassy to apply for new or renewal of their Palestinian travel documents, their cases will be put on hold by the MFA. The diplomatic source (1) had been informed by the MFA that the priority in processing these cases was given to humanitarian cases.”

De reden hiervoor is politiek:

“According to the diplomatic source (1), the above-mentioned practice by the Lebanese MFA is based on an order from the former Minister of Foreign Affairs and Emigrants, Gebran Gerge Bassil. The order stipulates that no return of refugees from abroad should be approved by the MFA. The minister’s argument was that Lebanon already had enough refugees and that it did not receive sufficient support from the international community with regards to the large number of refugees in Lebanon. During the elections in May 2018, one of the main promises of the minister and his party, the Free Patriotic Movement, was to **reduce the number of refugees in**

¹²¹ UNHCR, *Guidelines on International Protection No. 13: Applicability of Article 1D of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees to Palestinian Refugees*, december 2017, p. 11, beschikbaar op <https://www.refworld.org/docid/5a1836804.html>

¹²² The Danish Immigration Service, *Lebanon Readmission of Palestinian Refugees from Lebanon, Report based on a Fact Finding mission to Beirut, Lebanon, from 7 to 10 January 2020*, maart 2020, beschikbaar op <https://www.nyidanmark.dk/en-GB/Words-and-concepts/US/Asylum/Country-reports/?anchor=4E10F77DD0B24311B03A6DF011DCB4DE&callbackItem=B315A8B6ADB7498C8FE8E6B66A8A09DE&callbackAnchor=0B5B05C37E5A4D669AF0858D963012FD>

Lebanon. According to the source, the **Lebanese government is generally not unhappy about PRLs leaving the country.**

The diplomatic source (2) stated that the line of reasoning of the Lebanese authorities was that PRLs living in other countries, who did not have valid residence permits in those countries, were an issue for those countries and not for Lebanon.

*The diplomatic source (2) found it **unlikely that the government's strict policy towards refugees in Lebanon would change in the foreseeable future** given the current political climate and fiscal challenges that Lebanon is currently facing."*

Het rapport stelt enerzijds dat sinds mei 2018 geen enkele Europese lidstaat er in geslaagd is een afgewezen Palestijnse asielzoeker terug te sturen naar Libanon.

"As far as the diplomatic source (1) knew, since May 2018, no European country had succeeded in returning rejected PRL asylum seekers to Lebanon, whether it was a voluntary or forced return. Other European colleagues had informed the source that it was likewise impossible for their respective countries to deport rejected PRL asylum seekers to Lebanon. The source had not heard any European colleague stating that his or her country did not have a problem in this regard."

Anderzijds stelt het dat een klein aantal Palestijnse vluchtelingen op vrijwillige basis zijn teruggestuurd door bepaalde Europese lidstaten.

"After the meeting with the delegation on 9 January 2020, the diplomatic source (1) had received information that one European country had lately succeeded in returning 18 rejected PRL asylum seekers to Lebanon, and few other European countries had also returned a few (max. five) PRLs. All these cases were voluntary returns."

The Danish Immigration Service concludeert dat terugkeer van Palestijnse vluchtelingen naar Libanon zo goed als onmogelijk is. Enkel Palestijnse vluchtelingen met een verblijfsrecht in hun huidige verblijfplaats worden toegelaten.

"Since the elections of May 2018, the Lebanese authorities have been reluctant to allow stateless Palestinian refugees from Lebanon (PRLs) residing abroad to return to Lebanon if they do not have a residence permit in the country in which they currently stay. This applies regardless of whether the return is to be carried out voluntarily or by force. The number of successful returns within this period has been highly limited.

Applications for new or renewal of Palestinian travel documents from Lebanon as well as issuance of laissez-passer to such PRLs are being put on hold by the Lebanese Ministry of Foreign Affairs and Emigrants (MFA).

The current practice is based on a political decision by the Lebanese MFA."

IV. Conclusie

Dit profiel bundelt verschillende objectieve bronnen die aantonen dat de rechten van Palestijnse kinderen in Libanon systematisch geschonden worden. In deze mate dat hun ontwikkeling ernstig in het gedrang komt en geschonden wordt door de Libanese staat.

NANSEN is dan ook van mening dat, vanuit het oogpunt van het hoger belang van het kind, het leven als tweederangsburger in Libanon voor een Palestijns vluchtelingenkind, het recht op veiligheid, ontwikkeling en harmonische ontplooiing van dat kind dermate bedreigt dat het een schending zou vormen van artikel 6 IVRK voor Palestijnse kinderen om terug te keren naar Libanon. Bijgevolg dienen gezinnen met minderjarige kinderen in toepassing van artikel 1D van het Vluchtelingenverdrag van rechtswege als vluchteling erkend te worden.

Bovendien dient rekening gehouden te worden met het feit dat, op basis van het rapport van de Danish Immigration Service terugkeer naar Libanon van Palestijnse vluchtelingen momenteel niet mogelijk is. Deze vaststelling is voldoende voor een van rechtswege erkenning als vluchteling onder artikel 1D, tweede lid van het Vluchtelingenverdrag.